

**Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av 9 kap. 1 och 10 § i polislagen och till vissa lagar som har samband med den**

**PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL**

I denna proposition föreslås det att polislagen, lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården, mentalvårdslagen, fängelselagen, lagen om övervakad frihet på prov, lagen om verkställighet av samhällspåföljder, lagen om verkställighet av kombinationsstraff, tvångsmedslagen, utökningsbalken, värnpliktslagen, lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten, civiltjänstlagen samt lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar ändras. I propositionen föreslås det att lagen om ersättande av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning upphävs.

Det föreslås att polislagen ska innehålla bestämmelser om avgiftsbelagdhet för polisens handräckning. Den handräckning som polisen ger med stöd av lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården ska vara avgiftsfri för barnskyddsuppgifter och i socialvårdslagen avsedda brådsökande uppgifter. Den handräckning som polisen ger ska vara avgiftsfri inom de uppgifter som föreskrivs i de ovannämnda andra lagarna.

Syftet med propositionen är att öka skyddet för särskilt utsatta personer i samhället. Samtidigt är syftet att trygga polisens och socialvårdsmyndigheternas möjligheter att sköta sina lagstadgade uppgifter.

Propositionen stöder det mål i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering som gäller främjande och prioritering av barns och ungas välbefinnande.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2023 och avses bli behandlad i samband med den.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2023.

---

## INNEHÅLL

|                                                                                                                                    |    |
|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL.....                                                                                          | 1  |
| MOTIVERINGAR .....                                                                                                                 | 5  |
| 1 Bakgrund och beredning.....                                                                                                      | 5  |
| 1.1 Bakgrund.....                                                                                                                  | 5  |
| 1.2 Beredning.....                                                                                                                 | 5  |
| 2 Nuläge och bedömning av nuläget.....                                                                                             | 6  |
| 2.1 Polisens handräckning.....                                                                                                     | 6  |
| 2.1.1 Handräckning av polisen med stöd av polislagen .....                                                                         | 6  |
| 2.1.2 Polisens handräckning vid barnskyddsuppdrag .....                                                                            | 7  |
| 2.1.3 Polisens handräckning till socialjouren.....                                                                                 | 9  |
| 2.2 Ersättning för kostnaderna för av polis lämnad handräckning.....                                                               | 11 |
| 2.2.1 Lag om ersättande av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning .....                                                  | 11 |
| 2.2.2 Lagen om grunderna för avgifter till staten och inrikesministeriets förordning om polisens avgiftsbelagda prestationer ..... | 11 |
| 3 Inrättandet av välfärdsområden och deras finansiering .....                                                                      | 12 |
| 3.1 Inrättandet av välfärdsområden.....                                                                                            | 12 |
| 3.2 Finansiering av välfärdsområdena .....                                                                                         | 12 |
| 4 Målsättning .....                                                                                                                | 13 |
| 5 Förslag och konsekvenserna av dessa.....                                                                                         | 13 |
| 5.1 De viktigaste förslagen.....                                                                                                   | 13 |
| 5.2 De huvudsakliga konsekvenserna .....                                                                                           | 14 |
| 5.2.1 Allmänna iakttagelser om konsekvensbedömningarna .....                                                                       | 14 |
| 5.2.2 Ekonomiska konsekvenser .....                                                                                                | 14 |
| 5.2.2.1 Konsekvenserna för polisens ekonomi.....                                                                                   | 14 |
| 5.2.2.2 Konsekvenser för välfärdsområdenas ekonomi .....                                                                           | 15 |
| 5.2.2.3 Konsekvenser för den offentliga ekonomin .....                                                                             | 15 |
| 5.2.3 Konsekvenser för myndigheterna .....                                                                                         | 15 |
| 5.2.4 Övriga konsekvenser för samhället.....                                                                                       | 16 |
| 5.2.4.1 Barnkonsekvenser .....                                                                                                     | 16 |
| 5.2.4.2 Konsekvenser för jämlikheten mellan könen.....                                                                             | 17 |
| 5.2.4.3 Konsekvenser för säkerhetskänslan och den upplevda säkerheten .....                                                        | 18 |
| 6 Alternativa handlingsvägar.....                                                                                                  | 18 |
| 6.1 Alternativen och deras konsekvenser.....                                                                                       | 18 |
| 6.2 Utländsk lagstiftning och övriga metoder som tillämpas utomlands .....                                                         | 19 |
| 6.2.1 Sverige .....                                                                                                                | 19 |
| 6.2.2 Norge.....                                                                                                                   | 19 |
| 6.2.3 Danmark.....                                                                                                                 | 19 |
| 7 Remissvar .....                                                                                                                  | 20 |
| 8 Specialmotiveringar .....                                                                                                        | 20 |
| 8.1 Polislagen.....                                                                                                                | 20 |
| 8.2 Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården.....                                                              | 21 |
| 8.3 Mentalvårdslagen .....                                                                                                         | 22 |
| 8.4– 8.7 Bestämmelser som hänför sig till verkställande av straff.....                                                             | 22 |
| 8.8 Tvångsmedelslagen.....                                                                                                         | 23 |

|                                                                                                         |    |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 8.9 Utsökningsbalken.....                                                                               | 23 |
| 8.10 Värnpliktslagen.....                                                                               | 23 |
| 8.11 Lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten.....                           | 23 |
| 8.12 Civiltjänstlagen.....                                                                              | 23 |
| 8.13 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.....                                           | 24 |
| 8.14 Lagen om ersättande av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning.....                       | 24 |
| 9 Bestämmelser på lägre nivå än lag.....                                                                | 24 |
| 10 Ikraftträdande.....                                                                                  | 24 |
| 11 Verkställande och uppföljning.....                                                                   | 24 |
| 12 Förhållande till andra propositioner.....                                                            | 24 |
| 12.1 Förhållande till budgetpropositionen.....                                                          | 24 |
| 13 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordningen.....                                         | 24 |
| LAGFÖRSLAG.....                                                                                         | 29 |
| 1. Lag om ändring av 9 kap. 1 och 10 § i polislagen.....                                                | 29 |
| 2. Lag om ändring av 22 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården.....         | 31 |
| 3. Lag om ändring av 31 § i mentalvårdslagen.....                                                       | 32 |
| 4. Lag om ändring av 1 kap. 11 § i fängelselagen.....                                                   | 33 |
| 5. Lag om ändring av 38 § i lagen om övervakad frihet på prov.....                                      | 34 |
| 6. Lag om ändring av 24 och 35 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.....                    | 35 |
| 7. Lag om ändring av 20 och 30 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff.....                   | 36 |
| 8. Lag om ändring av 2 kap. 12 j § i tvångsmedelslagen.....                                             | 37 |
| 9. Lag om ändring av 3 kap. i utsökningsbalken.....                                                     | 38 |
| 10. Lag om ändring av 125 § i värnpliktslagen.....                                                      | 40 |
| 11. Lag om ändring av 38 a § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten..... | 41 |
| 12. Lag om ändring av 103 § i civiltjänstlagen.....                                                     | 42 |
| 13. Lag om ändring av 253 och 254 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar.....          | 43 |
| 14. Lag om upphävande av lagen om ersättande av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning.....   | 44 |
| BILAGA.....                                                                                             | 45 |
| PARALLELLTEXT.....                                                                                      | 45 |
| 1. Lag om ändring av 9 kap. 1 och 10 § i polislagen.....                                                | 45 |
| 2. Lag om ändring av 22 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården.....         | 47 |
| 3. Lag om ändring av 31 § i mentalvårdslagen.....                                                       | 48 |
| 4. Lag om ändring av 1 kap. 11 § i fängelselagen.....                                                   | 49 |
| 5. Lag om ändring av 38 § i lagen om övervakad frihet på prov.....                                      | 50 |
| 6. Lag om ändring av 24 och 35 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder.....                    | 51 |
| 7. Lag om ändring av 20 och 30 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff.....                   | 52 |
| 8. Lag om ändring av 2 kap. 12 j § i tvångsmedelslagen.....                                             | 54 |
| 9. Lag om ändring av 3 kap. i utsökningsbalken.....                                                     | 55 |
| 10. Lag om ändring av 125 § i värnpliktslagen.....                                                      | 58 |
| 11. Lag om ändring av 38 a § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten..... | 59 |

|                                                                                                    |    |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------|----|
| 12. Lag om ändring av 103 § i civiltjänstlagen .....                                               | 60 |
| 13. Lag om ändring av 253 och 254 § i lagen om olycksfall i arbetet och om<br>yrkessjukdomar ..... | 61 |

## **MOTIVERINGAR**

### **1 Bakgrund och beredning**

#### **1.1 Bakgrund**

I förordningen om polisens avgiftsbelagda prestationer ingår sedan länge bestämmelser om avgift för polisens handräckning, men trots det hade ingen avgift uppburits för dessa kostnader förrän Polisstyrelsen hösten 2020 förnyade anvisningarna om polisens handräckningsförfarande och sin faktureringspraxis. Sedan anvisningarna förnyades gav inrikesminister Ohisalo polisavdelningen vid inrikesministeriet uppdraget att se över föreskrifterna så polisens handräckning till barnskyddet och socialjouren blir avgiftsfri.

Statsrådets justitiekansler konstaterade i sitt utlåtande om ändringen av 6 § i förordningen om polisens avgiftsbelagda prestationer som gavs år 2021 att sådana barn som utan tillåtelse avlägsnat sig från sin plats för vård utom hemmet eller försvunnit och barn för vilka det krävs särskilda åtgärder för att trygga ett säkert återförande till vårdplatsen utgör en grupp som befinner sig i en särskilt utsatt situation. Det är motiverat att se över avgifterna för myndigheternas verksamhet och eventuella undantag från dessa avgifter för att också klarlägga hur de möjliggör en effektiv myndighetsverksamhet vid skyddet av personer i särskilt utsatt ställning.

De frågor som ska föreskrivas bygger också på punkt 3.6 Rättvist, jämlikt och inkluderande Finland i regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering. Målsättningen är bland annat att främja barn- och familjevänligheten. Barnens och de ungas välmående är av primär betydelse. Metoderna för detta är bland annat att stärka välbefinnandet.

#### **1.2 Beredning**

Inrikesministeriet tillsatte den 13.10.2021 ett lagstiftningsprojekt i syfte att reglera avgiftsfriheten för polisens handräckning till barnskyddet och socialjouren. För beredningen svarade en arbetsgrupp med medlemmar som representerade inrikesministeriet, social- och hälsovårdsministeriet, finansministeriet och Polisstyrelsen.

Under projektet hördes barnombudsmannen, Kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet samt Institutet för hälsa och välfärd.

Frågan borde ha behandlats av delegationen för välfärdsområdenas ekonomi och förvaltning men delegationen hade inte ännu tillsatts.

Utlåtande om propositionen begärdes av följande instanser:

Statsrådets justitiekansler, riksdagens justitieombudsmans kansli, ministerierna, Förbundet för mödra- och skyddshem, Esbo stad, Helsingfors stad, Tavastehus stad, Nödcentralverket, Jyväskylä stad, Kuopio stad, Barnombudsmannen, Centralförbundet för barnskydd, Mannerheims barnskyddsförbund, Kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet, Rädda Barnen rf, Polisstyrelsen och dess förvaltning, Björneborgs stad, Brottsförhållningsverket, Rovaniemi stad, Finlands kommunförbund rf, Olycksfallsförsäkringscentralen, Institutet för hälsa och välfärd, Åbo stad, Utsökningsverket, Statens skolhem, Vanda stad och Diskrimineringsombudsmannen.

Propositionsutkastet, utlåtandena och ett sammandrag av utlåtandena finns i den offentliga tjänsten: [Avgiftsfrihet för den handräckning som polisen ger barnskyddet och socialjouren - Inrikesministeriet \(intermin.fi\)](#)

## **2 Nuläge och bedömning av nuläget**

### **2.1 Polisens handräckning**

#### **2.1.1 Handräckning av polisen med stöd av polislagen**

Enligt 1 kapitlet 1 § i polislagen (872/2011) är polisens uppgift att trygga rätts- och samhällsordningen, skydda den nationella säkerheten, upprätthålla allmän ordning och säkerhet samt att förebygga, avslöja och utreda brott och föra brott till åtalsprövning. Polisen ska upprätthålla säkerheten i samarbete med andra myndigheter samt med sammanslutningar och invånarna och sköta det internationella samarbete som hör till dess uppgifter. I paragrafens 2 moment bestäms att om det finns grundad anledning att anta en person har försvunnit eller råkat ut för en olycka ska polisen vidta de åtgärder som behövs för att finna personen.

Polisen kan ge handräckning till myndigheter eller privatpersoner endast om så föreskrivs särskilt i lag. De grundläggande bestämmelserna om polisens handräckning ingår i 9 kapitlet 1 § i polislagen. Enligt paragrafen ska polisen på begäran ge andra myndigheter handräckning, om så föreskrivs särskilt. Polisen ska ge andra myndigheter handräckning också för fullgörande av en lagstadgad tillsynsskyldighet, om den myndighet som begär handräckning hindras i sin tjänsteutövning. Polisen ger handräckning endast om den behöriga myndighetens tjänsteutövning eller förverkligandet av annan laglig rätt kräver att polisen utövar sina befogenheter.

Enligt föreskrifterna om handräckning kan polisen ge handräckning till privatpersoner när det är nödvändigt för att de ska kunna utöva sina lagliga rättigheter och när det är fråga om en uppenbar rättskränkning. En förutsättning för handräckningen är dessutom att privatpersonen hindras att utöva sina rättigheter och att det krävs att polisen utövar sina befogenheter för att rättigheterna ska kunna utövas. En sådan situation kan exempelvis uppstå då ett parförhållande slutat i skilsmässa och den ena parten löper risk att utsättas för våld då hen vill avhämta ostridig nödvändig egendom, t ex kläder, från makarnas gemensamma hem (se närmare i riksdagens justitieombudsman avgörande 17.5.2005, diarienummer 2308/4/03).

Om inte annat föreskrivs i lag ska en polisman som hör till befälet fatta beslut om givande av handräckning.

Gränsdragningen mellan det i 1 § i 9 kapitlet i polislagen avsedda handräckningen och den i 1 kapitlet 1 § i polislagen avsedda uppgiften kan lämna utrymme för tolkning. Polisen ger på begäran handräckning till en annan myndighet så att myndigheten inte störs eller hindras från att utföra sina föreskrivna tjänsteuppgifter eller en enskild förvaltningsåtgärd. Handräckningsuppgiften kan dock omvandlas till ett normalt polisuppgift om den som begärt handräckning under uppgiftens gång utsätts för våld eller hot om våld.

Då man granskar polisens handräckning måste föreskrifterna i 1 kapitlet 6 § moment 2 i polislagen beaktas, enligt momentet ska polisen utföra sina uppgifter effektivt och ändamålsenligt. När förhållandena kräver det ska uppgifterna ställas i viktighetsordning.

## 2.1.2 Polisens handräckning vid barnskyddsuppdrag

Föräldrarna bär det primära ansvaret för barnens goda omsorg och fostran. Barnet och föräldrarna får stöd i sin fostrargärning genom de grundläggande tjänsterna, till vilka också det förebyggande barnskyddet räkas. Med förebyggande barnskydd avses identifiering av barnets eventuella service- och skyddsbehov och att hänvisa barnet exempelvis till utvärdering av servicebehovet även då barnet inte är klient hos barnskyddet. I sista hand vilar ansvaret för tryggheten av barnets välfärd på det barn- och familjeinriktade barnskyddet, som förverkligas enligt en klientplan. Till det barn- och familjeinriktade barnskyddet vänder man sig då barnets behov av barnskydd konstaterats och de i socialskyddslagen föreskrivna tjänsterna inte räcker till för att trygga barnets välfärd och utveckling. Om förutsättningarna för att bli klient hos barnskyddet föreskrivs i barnskyddslagen (417/2007). I det barn- och familjeinriktade barnskyddet är det barnet som är klient hos barnskyddet. Barnet eller den unga ska i första hand få de allmänna social- och hälsovårdstjänster som behövs.

Enligt 22 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000, herefter *socialvårdens klientlag*) har en socialvårdsmyndighet rätt att av andra myndigheter få den handräckning som den behöver för att sköta sina lagstadgade uppgifter. Den som ger handräckning ska utan hinder av skyldigheten att iaktta sekretess för socialvårdsmyndigheten röja de uppgifter som krävs för skötsel av handräckningsuppdraget.

Enligt 26 § 1 momentet i barnskyddslagen inleds ett barnskyddsärende på ansökan eller när en socialarbetare eller någon annan anställd inom barnskyddet på något annat sätt fått kännedom om ett barn som eventuellt är i behov av barnskydd. Sedan ett socialvårdsärende eller ett barnskyddsärende anhängiggjorts kan barnets individuella situation utredas vid bedömningen av servicebehovet. Beslut om inledande av utredning av servicebehovet ska fattas inom sju dagar, räknat från det ärendet anhängiggjorts. Bedömningen av servicebehovet bygger på föreskrifterna i 36 § i socialvårdslagen (1301/2014) och under bedömningen bedöms barnets behov av socialvård och av barnskydd. Medan bedömningen av servicebehovet pågår är barnet en i socialskyddslagen avsedd klient men medan bedömningen av servicebehovet pågår utreds också behovet av barnskyddsåtgärder på basis av barnets individuella situation.

I 26 § 2 momentet i barnskyddslagen fastställs att då ett barnskyddsärende inletts ska socialarbetaren eller någon annan anställd inom barnskyddet omedelbart bedöma barnets eventuella brådskande behov av barnskydd. Brådskande bedömning av behovet av barnskydd kan innebära att man i brådskande ordning bedömer behovet av stödande barnskyddsåtgärder medan barnet är klient hos socialvården eller klient hos barnskyddet.

Särskilt sådana uppdrag som hänför sig till den brådskande bedömningen av behovet av barnskydd kan höra till polisens grundläggande uppgifter. Om barnet exempelvis är ett brottsoffer eller utsatts för en situation som medfört konkret hot om våld är det fråga om en uppgift som hör till polisens grundläggande uppgift. Socialvårdsmyndigheten kan också be om handräckning av polisen i situationer där socialvårdsmyndigheterna förhindras att utföra sina tjänsteuppdrag. Handräckning behövs exempelvis om socialvårdsmyndigheterna förvägras tillträde till en bostad där det finns ett barn och barnets situation bedömts vara sådan att behovet av brådskande barnskydd omedelbart måste bedömas. Polisens handräckning kan också behövas då ett barn utan tillstånd avlägsnat sig från sin plats för vård utom hemmet eller för att återbörda ett barn som inte återvänt dit om barnet inte samtycker till att återvända till platsen för vård utom hemmet tillsammans med en arbetstagare. Återbördandet av ett barn som utan tillstånd lämnat sin vårdplats utanför hemmet kan också i vissa fall vara ett normalt polisuppdrag om barnet exempelvis befinner sig i en situation som utgör en direkt och allvarlig fara för barnets liv, fysiska

integritet, säkerhet eller hälsa och barnet inte förmår ta hand om sig själv. Handräckningsuppgifter kan omvandlas till polisiära grunduppdrag om socialvårdens arbetstagare under uppgiften utsätts för konkret våld eller hot om våld.

I barnskyddslagens 8 kapitel föreskrivs om brådskanie omhändertagande av barn och i kapitel 9 om omhändertagande av barn. I 40 § i barnskyddslagen specificeras skyldigheten att omhänderta ett barn och ordna barnets vård utom hemmet. På motsvarande grunder kan ett barn också i brådskanie ordning placeras med stöd av 38 § i barnskyddslagen. Till grund för åtgärderna kan vara omedelbar fara för barnets hälsa och utveckling på grund av brister i omsorgen eller uppväxtmiljön. Dessutom kan som grund för omhändertagandet vara att barnet använder rusmedel, begår brott som inte är ringa eller på annat vis uppför sig på ett sätt som utgör ett allvarligt hot mot barnets hälsa och utveckling. I 45 § i barnskyddslagen fastställs att när ett barn omhändertagits har det organ som ansvarar för socialvården för uppnåendet av syftet med omhändertagandet rätt att besluta om barnets vistelseort samt vård, uppfostran och tillsyn, den övriga omsorgen om barnet samt om sådan undervisning och hälsovård som behövs för att förverkliga dessa.

I 10 kapitlet i barnskyddslagen föreskrivs om vård utanför hemmet. Enligt 49 § i lagen avses med vård av barn utom hemmet att vården och fostran av det omhändertagna barnet, ett i brådskanie ordning placerat barn eller ett barn som placerats med stöd av ett interimistiskt förordnande enligt 83 § ordnas utanför hemmet. Vård av barn utom hemmet kan ordnas om familje- eller anstaltsvård eller på något annat sätt som motsvarar barnets behov.

I 57 § i barnskyddslagen föreskrivs om barnskyddsanstalter. Med barnskyddsanstalter där i 49 § i barnskyddslagen avsedd vård utom hemmet och i 37 § avsedd placering som stödåtgärd inom öppenvården kan ordnas avses barnhem och skolhem samt andra med dem jämförbara barnskyddsanstalter. Som en del av socialvården erbjuder statens skolhem sådana barnskyddstjänster som kräver specialkompetens.

Handräckning som ges för att avhämta barn som utan tillstånd lämnat sin vårdplats utom hemmet, för transport tillbaka till vårdplatsen utom hemmet samt som handräckning vid fasttagandet bygger på föreskrifterna i barnskyddslagen och polislagen. I 69 a § i barnskyddslagen föreskrivs om återförande av barn som utan lov lämnat anstalten. Enligt paragrafen får endast en anställd inom anstaltens vård- och fostringspersonal, en socialarbetare eller annan behörig myndighet transportera barnet tillbaka till anstalten. Barn som utan tillstånd uteblir från anstalten är i en utsatt situation och ofta konkret utsatta för fara. Risken för att dessa barn exempelvis utnyttjas eller blir brottsoffer är stor. Dessutom äventyrar en del av dessa barn sin hälsa genom att använda rusmedel och en del begår brott.

Problem vid återförandet av ett barn till en vårdplats utom hemmet har förekommit i situationer då barnet upphittats men inte gått med på att återvända frivilligt. Barnskyddsanstaltens personal har inte rätt att hålla fast barnet och använda tvångsmedel i dessa situationer. Om fasthållande av barnet vid placering utom hemmet föreskrivs separat i barnskyddslagen men stadgandet passar inte för situationer då barnet utan tillstånd avlägsnat sig från platsen för vård utanför hemmet och vägrar att återvända till vårdplatsen. Som konstateras i 2 kapitlet 2 § mom. 1 i polislagen har en polisman rätt att gripa en person för att skydda denne för en allvarlig fara som utgör en överhängande risk för personens liv, fysiska integritet, säkerhet eller hälsa, om personen är oförmögen att ta vara på sig själv och faran inte annars kan avvärjas eller personen omhändertas på annat sätt. I paragrafens 2 moment fastställs att om den som gripits enligt 1 momentet är under 18 år ska denne utan dröjsmål överlämnas till sin vårdnadshavare eller, om detta inte är möjligt, till en barnskyddsmyndighet.

Enligt 22 § i grundlagen ska det allmänna se till att de grundläggande fri- och rättigheterna och de mänskliga rättigheterna tillgodoses. Polisens handräckning innebär utövande av offentlig makt i situationer där socialvårdsmyndigheterna begärt handräckning av polisen för att sköta sina uppgifter då ett barn eller annan person förhindrar eller motsätter sig att tjänsteuppgiften utförs.

Merparten av barnskyddets hembesök görs utan handräckning av polisen eller andra aktörer, oberoende av om barnet redan är klient hos barnskyddet eller om det är fråga om att brådska bedöma behovet av barnskyddsåtgärder. Särskilt i fråga om familjer som är klienter hos barnskyddet vet barnskyddet om barnets eller föräldrarnas eventuella rusmedelsmissbruk, mentala problem eller aggressiva beteende, kräver att polisen ger handräckning för att säkerställa att barnskyddet ska kunna utföra sina tjänsteuppgifter.

Begäran om handräckning är den sista metoden och socialvårdsmyndigheten ber om polisens handräckning i situationer där myndigheten inte exempelvis på ett tryggt sätt kan utreda barnets behov av barnskydd eller behov av brådska barnskyddstjänster. Socialvårdsmyndigheten ber om handräckning av polisen om barnets vårdnadshavare inte går med på samarbete och det finns risk för att man försöker förhindra utförandet av ett tjänsteuppgift.

Begäran om handräckning av polisen kan göras av en socialvårdsmyndighet. Begäran har i praktiken bland annat gällt att söka, avhämta, gripa och återföra barn som lämnat en anstalt.<sup>1</sup>

År 2021 behandlade polisen 4 760 fall där barnskyddsmyndigheterna anhållit om handräckning.

### 2.1.3 Polisens handräckning till socialjouren

Social service ska enligt 11 § i socialvårdslagen erbjudas som stöd för att klienten ska klara av det dagliga livet, för stödbehov med anknytning till boende, för behov av ekonomiskt stöd, för att förhindra marginalisering och främja delaktighet, för stödbehov på grund av närstående- och familjevård samt annat våld eller annan illabehandling, för stödbehov i anslutning till akuta krissituationer, för att stödja en balanserad utveckling och välfärd hos barn, för stödbehov på grund av missbruk av berusningsmedel, psykisk ohälsa, annan sjukdom, skada eller åldrande, för stödbehov med anknytning till fysisk, psykisk, social eller kognitiv funktionsförmåga, för att stödja anhöriga och närstående till personer som behöver stöd.

Enligt 12 § i socialvårdslagen har alla som vistas i en kommun rätt att i brådska fall få socialservice som baserar sig på hens individuella behov så att hens rätt till nödvändig omsorg och försörjning inte äventyras. Enligt 13 § 1 momentet i socialvårdslagen har ett barn och dess familj rätt att utan dröjsmål få socialservice som är nödvändig med tanke på barnets hälsa eller utveckling. Servicen ska ordnas i tillräcklig omfattning under de tider på dygnet då den behövs. I paragrafens andra moment fastställs att servicen ska stödja föräldrarna, vårdnadshavarna och andra personer som svarar för barnets vård och fostran i fostran och omsorgen av barnet.

Behov av nödvändigt skydd och omsorg kan exempelvis uppstå vid skötseln av familjernas barnskyddsärenden, för hantering av ungdomar i krissituationer samt vid situationer där familjevård förekommit och där socialarbetarens närvaro behövs vid sidan av polisens åtgärder. Också olyckor samt andra farliga situationer kan orsaka behov av social hjälp, oberoende av

---

<sup>1</sup> Polisstyrelsens anvisningar om polisens operativa handräckningsinsatser (POL-2020-42250, 12.9.2020) och anvisningarna om handräckning från polisen för att få tag på barn som placerats med stöd av barnskyddslagen

vilken tid på dygnet de inträffar. Exempel på sådana situationer är eldsvådor, trafikolyckor, en nära anhörigs död, försvinnanden, utsättande, otrygghet, då barnet eller den unga utsatts för våld samt störningar som berör en stor grupp människor. Den ökade öppenvården har lett till att olika former av akut hjälpbehov oftare än tidigare inträffar i hemmet, detta gäller t ex för äldre personer.

Brådskande socialvårdsuppgifter är till sin karaktär sådana att de kräver omedelbara insatser från socialvårdsmyndigheternas sida och klientens möjliga behov av socialvård måste kunna bedömas oberoende av vilken tid på dygnet behovet uppstår, alltså också nattetid. Merparten av de fall där socialvårdsinsatser omedelbart behövs bedöms ensamt inom socialjouren, alternativt bedöms behovet av en annan motsvarande jourhavande instans. Begäran om polisens handräckning görs i situationer då en tjänsteuppgift inte alls kan utföras eller då någon försöker förhindra utförandet om inte polisen är närvarande.

Enligt 22 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården har en socialvårdsmyndighet rätt att av andra myndigheter få den handräckning som den behöver för att sköta sina lagstadgade uppgifter. Föreskrifterna utgör den allmänna grunden för givande av handräckning men mer preciserade befogenheter för myndighetens verksamhet ges vanligtvis i speciallagstiftning, exempelvis i fråga om barnskyddets begäran om handräckning.

I 36 § i socialvårdslagen föreskrivs att när en anställd vid den kommunala socialvården i sitt arbete fått kännedom om en person som behöver socialvård ska den anställda se till att personens behov av brådskande hjälp omedelbart bedöms. I lagstiftningen fästs särskilt uppmärksamhet vid barn som behöver hjälp men också vid personer som fyllt 75 år och som får i 9 § 3 momentet punkt 3 i lagen om handikappförmåner (570/2007) avsett vårdbidrag med högsta belopp. Då den åldrande befolkningens servicebehov utreds ska man dessutom följa det som föreskrivs om stöd för den äldre befolkningens funktionsförmåga och i lagen om stödjande av den äldre befolkningens funktionsförmåga och om social- och hälsovårdstjänster för äldre (980/2012).

Enligt 29 § 1 momentet i socialvårdslagen ska socialjour ordnas dygnet runt för att trygga brådskande och nödvändig hjälp för alla åldrar. Jouren ska organiseras så att den kan kontaktas dygnet runt och brådskande socialservice ges enligt vad som föreskrivs i socialvårdslagen eller annan lag. De jourhavande enheterna ska ha tillräckliga resurser och kompetens så att tjänstens servicekvalitet och klientsäkerhet tillgodoses. Enligt paragrafens 2 moment ska man vid genomförandet av socialjouren samarbeta med den prehospitala akutsjukvården, hälso- och sjukvårdens jour, rättningsväsendet, polisen, nödcentralen och vid behov också med andra aktörer.

Enligt 41 § 1 momentet i gällande socialvårdslag (710/1982) ska om någon är i uppenbart behov av socialvård och hens intresse på grund av allvarlig risk för hens hälsa, utveckling eller trygghet ovillkorligen kräver att detta och behovet av socialvård annars inte utreds har en socialarbetare på förordnande av en ledande tjänsteinnehavare inom socialvården, som har utsetts av det organ som avses i 6 § 1 momentet för utredning av vårdbehovet, rätt att vinna tillträde till en sådan persons bostad eller någon annan plats där hen vistas. Enligt paragrafens 2 moment ska då tillträde förhindras de sociala myndigheterna begära sådan handräckning av en polismyndighet, som avses i 22 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården.

Dessutom ska man beakta alla de internationella avtal som är bindande för Finland, exempelvis Konventionen om barnets rättigheter (FördrS 59-60/1991), Europarådets konvention om skydd för barn mot sexuell exploatering och sexuella övergrepp (FördrS 87-88/2011), Europarådets konvention om förebyggande och bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet (FördrS 52-53/2015) samt konventionen om rättigheter för personer med funktionsnedsättning (27/2016).

År 2021 behandlade polisen 1 969 ansökningar om handräckning från socialjouren.

## **2.2 Ersättning för kostnaderna för av polis lämnad handräckning**

### **2.2.1 Lag om ersättande av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning**

I polislagen bestäms inte om avgiftsfrihet eller avgift för polisens handräckning. Den enda föreskriften om ersättning för handräckningen ingår i lagen om ersättning av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning (259/1956). Lagen trädde i kraft den 1.7.1956. I lagen bestäms om polisens skyldighet att ge handräckning åt kommunalt samfund eller dess inrättning eller åt som allmän vårdinrättning godkänd privat inrättning vid tvångsåtgärd mot person. Kostnaderna för polisens handräckning ska ersättas med statsmedel inom det egna polisdistriktet, likväl enligt vad som därom särskilt bestäms eller förordnas. Kostnader som orsakats en privat inrättning ersätts med statsmedel i det egna polisdistriktet på det sätt som särskilt föreskrivs eller bestäms.

Om polisen vid handräckning till en privat anstalt måste resa utanför det egna polisdistriktet ersätts kostnaderna för handräckningen av länsstyrelsen med statliga medel om handräckningen exempelvis gällt återförande av en person som olovligt lämnat eller uteblivit från en anstalt. Om det uppstår tvist beträffande ersättningen ska ärendet avgöras av den länsstyrelse som polisen som gett handräckningen är underställd. Ändring kan inte sökas i länsstyrelsens beslut.

I lagen bestäms också att man i fråga om betalning av kostnader, som orsakats stadens polis-inrättning för handräckning som getts på det egna polisdistriktets område ska tillämpa det som särskilt bestämts om polis-inrättningarnas kostnader.

I lagen föreskrivs bland annat om kostnader som ersätts och om ersättning för ogrundad begäran om handräckning.

Kommunernas och polisens administrativa strukturer och uppgifter samt därmed förknippade befogenheter har ändrats sedan lagen trädde i kraft. Eftersom lagen redan är föråldrad och lämnar rum för tolkning ska den upphävas.

### **2.2.2 Lagen om grunderna för avgifter till staten och inrikesministeriets förordning om polisens avgiftsbelagda prestationer**

Lagen som reglerar de statliga ämbetsverkens och inrättningarnas avgiftsbelagda verksamhet är lagen om grunderna för avgifter till staten (härefter *avgiftslagen*, 150/1992), dessutom regleras den avgiftsbelagda verksamheten också i vissa speciallagar. I avgiftslagen föreskrivs om avgifter för de statliga myndigheternas prestationer och om de allmänna principerna för storleken på avgifterna som uppbärs för prestationernas och om övriga avgiftsgrunder.

Om avgifterna för handräckning föreskrivs i inrikesministeriets förordning från 2022 gällande polisens avgiftsbelagda prestationer (1191/2021, härefter *avgiftsförordningen*). Enligt avgiftsförordningen är de i 6 § 1 momentet i avgiftslagen avsedda avgiftsbelagda offentlighetsrättsliga prestationerna för vilka polisen uppbär en självkostnadsavgift bland annat handräckning till fysiska och juridiska personer samt polisförvaltningens utomstående myndigheter, undantaget utmätningsfrågor, frågor som gäller verkställande av straff, handräckning till Försvarmakten och i 103 § i civiltjänstlagen (1446/2007), 31 § mentalvårdslagen (1116/1990) samt i 253 § och 254 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) avsedd handräckning.

I fråga om handräckning till barnskyddet började man den 1.10.2020 uppbära en avgift i enlighet med Polisstyrelsens anvisningar.

Det är skäl att i lag på det sätt som avses i 81 § 2 momentet i grundlagen föreskriva om avgift för polisens handräckning. Också avvikelser från avgifter för handräckning förutsätter reglering på lagnivå. Om avgiftsfrihet i fråga om polisens handräckning till barnskyddsmyndigheterna och socialjouren ska med beaktande av propositionens syfte föreskrivas om i lag. Beslut om avgiftsfrihet måste fastställas i lag också för de grupper vars avgiftsfrihet nu bygger på nu gällande avgiftsförordning, vilket konstaterades då detta lagstiftningsprojekt tillsattes

### **3 Inrättandet av välfärdsområden och deras finansiering**

#### **3.1 Inrättandet av välfärdsområden**

Vid förnyandet av social- och hälsovården (sote-reformen) inrättades välfärdsområden med stöd av lagen om genomförande av reformen av social- och hälsovården och räddningsväsendet och om införande av den lagstiftning som gäller (616/2021, herefter *verkställighetslagen*). Enligt 2 § i lagen om välfärdsområden (611/2021) är ett välfärdsområde ett offentlighetsrättsligt samfund som har självstyre inom sitt område enligt vad som föreskrivs i lag.

I 7 § i lagen om välfärdsområden föreskrivs om organiseringsansvaret. Enligt paragrafens 1 moment svarar välfärdsområdet bland annat för skötseln av sina lagstadgade uppgifter. Enligt 8 § i lagen om ordnande av social- och hälsovård (612/2021) övergår ansvarar välfärdsområdet för ordnandet av social- och hälsovård på sitt område. Enligt 4 § i verkställighetslagen övergår ansvaret för ordnandet av räddningsväsendet samt social- och hälsovård enligt lagen om ordnande av social- och hälsovård från kommunerna och samkommunerna till välfärdsområdena den 1.1.2023. Social- och hälsovårdsreformen gäller inte landskapet Åland och inga uppgifter överförs från kommunerna i landskapet Åland.

Om ordnandet av social- och hälsovården i Helsingfors stad och i Nylands välfärdsområden stadgas i lagen om ordnande av social- och hälsovården och räddningsväsendet i Nyland (615/2021). Enligt lagens 4 § har välfärdsområdena i Nyland och Helsingfors stad det primära ansvaret för att ordna social- och hälsovården för sina invånare och andra personer i landskapet Nyland. I 17 § i lagen stadgas att när Helsingfors stad ordnar uppgifter inom social- och hälsovården och räddningsväsendet ska bestämmelserna i lagen om välfärdsområden tillämpas i fråga om vad som i den lagens 7 § föreskrivs om organiseringsansvar. Med stöd av verkställighetslagen träder lagen i kraft den 1.1.2023.

#### **3.2 Finansiering av välfärdsområdena**

Om finansieringen av välfärdsområdena föreskrivs i lagen om välfärdsområdenas finansiering (617/2021, herefter *finansieringslagen*). Finansieringslagen tillämpas på beviljandet av statlig finansiering för att täcka kostnaderna för de uppgifter för vilka välfärdsområden enligt lagen om välfärdsområden har organiseringsansvaret.

Välfärdsområdenas finansiering bygger på omfattande statlig finansiering samt avgifts- och försäljningsintäkter. Välfärdsområdena har inte beskattningsrätt. Den i finansieringslagen avsedda statliga finansieringen är för välfärdsområdet allmänt täckande. Om statsfinansieringen på nationell nivå från och med 2023 föreskrivs i 34 § i finansieringslagen. Enligt paragrafen grundar sig nivån för den statliga finansieringen till välfärdsområdena på det sammanlagda beloppet av kostnaderna för de uppgifter inom social- och hälsovården samt räddningsväsendet som överförs från kommunerna till välfärdsområdena och som räknats ut på basis av budgetuppgifterna för 2022 som kommunerna lämnat till Statskontoret. Dessutom beaktas servicebehovet, kostnadsnivån och förändringar i uppgifterna. Utgångsläget för finansieringen justeras på basis av

de bokslutsuppgifter för respektive tjänst som kommunerna tillställt Statskontoret på så sätt att den justerade finansieringsnivån läggs till grund för finansieringen för 2023.

I välfärdsområdets finansiering ges med stöd av 35 § i finansieringslagen en övergångsutjämnning baserad på skillnaden mellan finansieringen enligt de kalkylerade kostnaderna och kommunernas verkliga kostnader inom välfärdsområdet på de grunder som närmare föreskrivs i paragrafen.

#### **4 Målsättning**

Polisen ger avgiftsfri handräckning åt barnskyddet och de socialvårdsmyndigheterna som bedömer behovet av barnskydd för att säkerställa barnens välfärd, rätt till en trygg och sund livsmiljö, psykisk och fysisk integritet samt uppväxt och utveckling. Målsättningen är därmed att stärka förverkligandet av barnets bästa.

Syftet med att polisens handräckning vid skötseln av i socialvårdslagen avsedda brådskande uppgifter ska vara avgiftsfri är att trygga situationen för sådana personer som är i behov av brådskande omsorg, skydd och hjälp, exempelvis barn och unga som lämnats utan omsorg samt äldre personer vars funktionsförmåga eller omständigheter plötsligt försämrats eller som på annat vis känner sig otrygga. Avsikten med undantaget från handräckningsavgifterna av sociala, ekonomiska eller andra därmed jämförbara personliga orsaker är framför allt att garantera rätten till skydd för personer som utsatts för våld i närstående relationer.

Målsättningen är att polisens handräckningsuppgifter som avses i gällande betalningsföreskrift fortsättningsvis ska vara avgiftsfria.

Dessutom är målsättningen att de föreslagna bestämmelserna om avgifter för polisens handräckningstjänster ska effektivisera myndigheternas verksamhet.

#### **5 Förslag och konsekvenserna av dessa**

##### **5.1 De viktigaste förslagen**

I polislagen införs en föreskrift om avgift för polisens handräckning. Avsikten är att man ska kunna göra undantag om detta är motiverat av sociala, ekonomiska eller andra därmed jämförbara personliga orsaker.

I lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården införs en föreskrift om avgiftsfrihet i fråga om polisens handräckning till välfärdsområdet och Helsingfors stads socialvårdsmyndigheter i fråga om barnskyddsuppdrag och i 12 § 1 momentet i socialvårdslagen avsedda brådskande uppdrag.

I mentalvårdslagen införs en föreskrift om att polisens handräckning är avgiftsfri för den offentliga hälsovårdens enheter då en i tjänsteförhållande varande läkare ber polisen om handräckning för transport, återförande av patient till sjukhus och vid förpassande av personen till sjukhuset.

I fängelselagen, lagen om övervakad frihet på prov, lagen om verkställighet av samhällspåföljder, lagen om verkställighet av kombinationsstraff och tvångsmedelslagen införs föreskrifter om att Brottsförhållningsverkets tjänsteman har rätt till avgiftsfri handräckning av polisen vid skötseln av sina tjänsteåligganden.

I utskökningsbalken införs en föreskrift om att polisen avgiftsfritt ger handräckning för att upprätthållande av ordning, för utredning av en persons identitet och för förverkligande av verkställighet.

I värnpliktslagen införs en föreskrift om att polisen ska ge avgiftsfri handräckning vid avhämmande av en värnpliktig till uppbåd, granskning eller förpassande till tjänstgöring. I lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten ska föreskrivas att polisens handräckning är avgiftsfri vid utförande av ett uppdrag med anknytning till utredning av brott.

I civiltjänstlagen införs en föreskrift om att polisens handräckning vid förpassandet av en civiltjänstgörare till tjänstgöring ska vara avgiftsfri.

I lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar införs en föreskrift om att polisen ger avgiftsfri handräckning till försäkringsbolag och Olycksfallsförsäkringscentralen då dessa genomför en inspektion som hänför sig till deras övervakning och till försäkringsanstalterna då dessa behöver få tillgång till en arbetsgivares handlingar och dokument.

Föreslås att lagen om ersättande av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning upphävs.

## **5.2 De huvudsakliga konsekvenserna**

### **5.2.1 Allmänna iakttagelser om konsekvensbedömningarna**

Vid granskningen av konsekvensbedömningarna måste man fästa uppmärksamhet vid vilka mål som denna proposition har (se avsnitt 3). Det är viktigt att framför allt avsnittet som behandlar inverkan på känslan av trygghet och säkerhet granskas mot bakgrunden av de eftersträlvade målen.

### **5.2.2 Ekonomiska konsekvenser**

Propositionen hänför sig till budgetförslaget för år 2023. Propositionen har konsekvenser för polisens ekonomi, välfärdsområdenas ekonomi och den offentliga ekonomin.

#### **5.2.2.1 Konsekvenserna för polisens ekonomi**

De ackumulerade och fakturerade intäkterna för polisens handräckning uppgick år 2021 till ungefär 830 000 euro. Enligt Polisstyrelsens statistik begärdes polisens handräckning ca 19 000 gånger ifrågavarande år, varav knappt 13 000 fall gällde kategorin avgiftsbelagd handräckning. Vid en granskning av dessa siffror måste man beakta att polisinskrivningarna inte fakturerat alla avgiftsbelagda handräckningsuppdrag.

I propositionen föreslås att handräckning till barnskyddet och vid i socialvårdslagen avsedda brådska uppgifter ska vara avgiftsfri.

Barnskyddet begärde år 2021 om polisens handräckning i ca 4 800 fall. Socialmyndigheterna begärde knappt 2 000 gånger om polisens handräckning, varav uppskattningsvis ca 550 fall gällde socialjouren. Sammanräknat utgjorde barnskyddets och socialjourens andel av samtliga avgiftsbelagda begäranden om handräckning uppskattningsvis ca 40 procent, dvs 5 200 handräckningsuppdrag. Av polisens statistik och bokföring framgår inte det exakta utfallet. Inte heller socialmyndigheterna kan ge sådana statistiska uppgifter.

Om man antar att antalet begäranden om handräckning förblir på i stort sätt samma nivå som 2021, kan man räkna med att intäkterna som erhålls då kostnaderna för handräckningen uppbärs, sjunker med ett belopp som motsvarar barnskyddets och socialjourens andel, dvs kalkylmässigt med ca 40 procent. I denna kalkyl ingår ändå vissa osäkerhetsfaktorer eftersom kostnaderna för givande av handräckning varierar beroende på vilken form av handräckning det är fråga om. Handräckning i samband med barnskyddsuppgifter kan i snitt anses vara mer mångfacetterade och därför också mer tidskrävande.

Om kostnaderna för handräckningen som härfter avgiftsfritt ges barnskyddet och socialjouren beräknas på basis av en polispatrulls timdebitering (å 180 euro), innebär det enligt Polisstyrelsens beräkningar en totalkostnad om ca 930 000 euro, då sådan handräckning i snitt getts ca 5 200 gånger per år. På basis av de uppskattade ekonomiska konsekvenserna kan man enligt Polisstyrelsen inte som grund för uppskattningen använda endast den tidigare förverkligade faktureringen, eftersom de ackumulerade intäkterna under tidigare år inte motsvarat antalet avgiftsbelagda handräckningsuppdrag.

Antal begäranden om handräckning som barnskyddet och socialjouren gjort har ändå ökat något de tre senaste åren. Beroende på bland annat på den negativa hälsoeffekt som begränsningarna under pandemin medförde för barn och unga kan man uppskatta att barnskyddets behov av handräckning kommer att öka i framtiden.

#### 5.2.2.2 Konsekvenser för välfärdsområdenas ekonomi

Enligt 9 § i finansieringslagen ska man vid fastställandet av nivån på statsfinansieringen för budgetåret till fullt belopp beakta förändringen i fråga om omfattningen av de uppgifter som ingår i välfärdsområdenas organiseringsansvar och uppgifternas art, om dessa beror på en lag, förordning eller en på lag eller förordning baserad statlig myndighets föreskrifter eller på statsbudgeten.

#### 5.2.2.3 Konsekvenser för den offentliga ekonomin

Om handräckningen till socialvårdsmyndigheterna är avgiftsfri inverkar detta på både polisens ekonomi och de nygrundade välfärdsområdenas ekonomi.

För att bestämmelserna om avgiftsfrihet gällande handräckning till socialvårdsmyndigheterna inte ska påverka polisens och välfärdsområdenas ekonomiska ställning måste på polisens verksamhetskostnadsmoment 26.10.01 göras ett tillägg som motsvarar den avgiftsintäkt som uppskattningsvis förloras (332 000 euro). Motsvarande belopp avdras från välfärdsområdenas och HUS-sammanslutningens moment 28.89.31 för social- och hälsovården och räddningsväsendets finansiering.

#### 5.2.3 Konsekvenser för myndigheterna

Om handräckningen görs avgiftsfri inverkar detta på smidigheten i fråga om handräckningen mellan polisen och socialvårdsmyndigheterna. I så fall ingår i inte längre fastställande, uppbärande och betalning av avgift för handräckningen i förfarandet. Handräckningsförfarandet är därmed bara behandling av en begära, beslut om handräckning, delgivning och utförande av själva handräckningsuppdraget.

Den avgiftsfria handräckningen påverkar myndighetsinsatsernas effektivitet på så sätt att mindre tid går åt till fakturering och behandling av fakturor än vad som är fallet då handräckningen är avgiftsbelagd. För myndigheterna innebär detta en kostnadsbesparing.

Myndigheternas informationsskyldighet ökar i så fall tillfälligt. Polisinsättningarna och socialvårdens myndigheter måste då ges direktiv om bestämmelserna som gäller den avgiftsfria handräckningen.

## 5.2.4 Övriga konsekvenser för samhället

### 5.2.4.1 Barnkonsekvenser

Barn har per se samma grundläggande- och mänskliga rättigheter som vuxna personer. Konventionen om barnens rättigheter är gällande lag i frågor som gäller barnens mänskliga rättigheter (FördrS59–60/1991). Konventionen ger grundförutsättningarna för barnens rätt till ett gott liv samt god uppväxt och behandling. Konventionen utgår från fyra grundläggande principer: barnets rätt (artikel 3 punkt 1), barnets rätt att få sin åsikt beaktad (artikel 12), förbud mot diskriminering (artikel 2) och barnets rätt till liv, överlevnad och utveckling (artikel 6). Dessa allmänna principer ska beaktas också vid tolkningen av andra avtal garanterade rättigheter och konventionens förpliktelser ska tolkas som en helhet.

I 19 § 1 momentet i grundlagen fastställs att alla som inte förmår skaffa sig den trygghet som behövs för ett mänskligt liv har rätt till oundgänglig försörjning och omsorg. Rätten till oundgänglig omsorg är en i grundlagen direkt fastställd subjektiv rätt till ett minimiskydd som gäller i alla livssituationer (GrUB 25/1994 rd). Enligt regeringens proposition (RP 309/1993 rd) som ledde till grundlagsändringen tryggas de grundläggande förutsättningarna för ett mänskligt liv särskilt av rätten till brådskande sjukvård samt vissa stödformer för barn, äldre, handikappade och personer med intellektuell funktionsvariation. I 19 § 3 momentet i grundlagen fastställs att det allmänna enligt vad som närmare bestäms genom lag ska tillförsäkra var och en tillräckliga social- och hälsovårdstjänster samt främja befolkningens hälsa. Det allmänna ska också stödja familjerna och andra som svarar för omsorgen om barn så att de har möjligheter att trygga barnens välfärd och individuella uppväxt. Bestämmelserna anses ålägga det allmänna skyldigheten att upprätthålla servicesystem för barnfamiljer och genomföra familjepolitiska inkomstöverföringar (ShUU5/1994 rd, sid. 5).

I 3 artikeln punkt 1 i FN:s konvention om barnens rättigheter förutsätts att barnets bästa ska ges företräde. Företrädesprincipen innebär en skyldighet att se till att barnets bästa förverkligas i all offentlig eller privat socialvård, i domstolarnas, förvaltningsmyndigheternas eller de lagstiftande organens verksamhet. Barnets bästa som avses i artikeln styr polisens verksamhet och detta märks i att polisen förväntas ge avgiftsfri handräckning i frågor som gäller skydd av barn i särskilt utsatt ställning.

I FN:s konvention om barnens rättigheter konstateras också att barn inom barnskyddet som vårdas utom hemmet behöver särskilt skydd och stöd. Enligt 20 artikeln punkt 1 åläggs staten att ge särskilt skydd och stöd till barn som tillfälligt eller permanent saknar familjens trygghet eller för vilket det bästa inte är att låta barnet få stanna i familjekretsen. Förslaget stärker dessa barns ställning genom att möjliggöra avgiftsfri handräckning för att barn som utan tillstånd lämnat sin plats för vård utom hemmet eller inte återvänt till vårdplatsen ska kunna fångas upp och återbördas till platsen för vård utom hemmet. De så kallade rymlingarna (hatkalaiset) löper särskilt stor risk för att bli offer för kriminell verksamhet eller att bli utnyttjade.

För barnskyddet skulle polisens avgiftsfria handräckning innebära att polisen stöder de ansvariga socialvårdsmyndighetens möjligheter att trygga barnets välbefinnande och trygga uppväxtmiljö och utveckling. Barnets välbefinnande ska ses i ett brett perspektiv som summan av trygga uppväxtförhållanden samt både materiellt och mentalt välbefinnande. Tryggandet av välbefinnandet innebär skydd mot våld, underkuvande och utnyttjande (RP 309/1993 rd, sid. 72/I).

Fall där ett barn utan tillstånd lämnar platsen för vård utom hemmet eller inte återvänder dit förekommer allmänt inom barnskyddet även om exakt statistik över antalet fall inte finns att få, enligt vissa uppskattningar<sup>2</sup> uppgick antalet under 2013 och 2014 till mer än 2 000 barn. Barn som utan tillstånd lämnat platsen för vård utom hemmet är i utsatt position och är ofta utsatta för konkret fara.<sup>3</sup> Risken för att de exempelvis utsätts för sexuellt, ekonomiskt eller annat utnyttjande eller bli offer för brott är stor. En del sätter sin hälsa på spel genom att missbruka rusmedel och vissa gör sig skyldiga till brott. Om det utöver de efterspaningar som personalen vid platsen för vård utom hemmet utfört också behövs polisens insatser vid efterspaning, uppspårning och återbördande av barn som utan tillstånd lämnat platsen för vård utom hemmet eller inte återvänder dit kan polisens handräckning spela en viktig roll. De utsatta barnens rätt till trygghet kan stärkas om man vid efterspaningen, fasttagandet och återförandet till vårdplatsen avgiftsfritt och utan ekonomiska konsekvenser kan utnyttja polisens handräckning.

Den föreslagna föreskriften i polislagen gällande privatpersoners möjlighet att få avgiftsfri handräckning av sociala, ekonomiska eller andra därmed jämförbara personliga orsaker tryggar också barnets rättigheter i fall där det förekommer våld i nära relationer.

Avgiftsfri handräckning till socialvårdsmyndigheten stärker barnets rätt till särskilt skydd och trygghet.

#### 5.2.4.2 Konsekvenser för jämlikheten mellan könen

Det föreslagna undantaget som gäller avgiften för polisens handräckning på sociala, ekonomiska eller andra därmed jämförbara personliga grunder inverkar på såväl kvinnor som män. Konsekvenserna är ändå större för kvinnor, eftersom dessa oftare än män utsätts för våld i nära relationer och könsrelaterat våld. Statistikcentralens uppgifter visar att mer än hälften av det familjevåld och våld i nära relationer som vuxna personer utsätts för skedde mellan äkta makar eller sambor. (Uppgifterna publicerade 2.6.2020.)<sup>4</sup>

Enligt 6 § 1 momentet i grundlagen är alla lika inför lagen. Enligt 4 momentet i samma paragraf ska jämställdhet mellan könen i samhällelig verksamhet och i arbetslivet främjas enligt vad som närmare bestäms genom lag, särskilt vad gäller lönesättning och andra anställningsvillkor. I 6 § 2 momentet i grundlagen fastställs att ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller av någon annan orsak som håller hans eller hennes person.

I europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna konstateras i protokoll 12, artikel 1 första stycket att åtnjutande av varje rättighet som anges i lag ska säkerställas utan diskriminering på någon grund såsom kön, rashudfärg, språk, religion, politisk eller annan åsikt, nationellt eller socialt ursprung, tillhörighet till nationell minoritet, förmögenhet, börd eller ställning i övrigt.

Våld mot kvinnor är en form av diskriminering som riktas mot kvinnor. Polisen som utövare av offentlig makt ska i sin verksamhet beakta förpliktelseerna gällande de mänskliga rättigheterna såsom de i europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna samt i grundlagen.

---

<sup>2</sup>Se också Isoniemi, Sami, Sijaishuoltopaikasta poistuminen ja sinne palaamatta jääminen poliisin lastensuojeluviranomaiselle antaman virka-avun näkökulmasta (2019), sid. 134 -148.

<sup>3</sup>Isoniemi, Sami Sijaishuoltopaikasta poistuminen ja sinne palaamatta jääminen poliisin lastensuojeluviranomaiselle antaman virka-avun näkökulmasta (2019), sid. 103.

<sup>4</sup>[https://tilastokeskus.fi/til/rpk/2019/15/rpk\\_2019\\_15\\_2020-06-02\\_tie\\_001\\_fi.html](https://tilastokeskus.fi/til/rpk/2019/15/rpk_2019_15_2020-06-02_tie_001_fi.html)

Polisens möjligheter att ge handräckning utan att uppbära avgift exempelvis på basis av sociala grunder skyddar särskilt kvinnor mot kränkande av jämlikheten på det sätt som avses i 6 § i grundlagen.

#### 5.2.4.3 Konsekvenser för säkerhetskänslan och den upplevda säkerheten

Enligt 7 § 1 momentet i grundlagen har alla rätt till liv och till personlig frihet, integritet och trygghet.

Genom rätten till personlig säkerhet betonas den offentliga maktens positiva skyldighet att agera och skydda människor för brott och andra rättsvidriga handlingar som riktas mot dem. Detta förutsätter åtgärder med vilka brottsoffrens rättigheter skyddas och deras ställning förbättras.

Avgiftsfri handräckning av sociala eller ekonomiska skäl kan sänka tröskeln för personer som utsatts för våld i nära relationer att ta kontakt med polisen och få handräckning. Ett offer för våld i en nära relation kan behöva upprepad hjälp av polisen och andra aktörer innan hen kommer loss från den våldsamma mänskorelationen.

Känslan av säkerhet påverkas bland annat av hur snabbt man får hjälp i nöden, hur snabbt och effektivt brotten utreds och vilka påföljderna blir. Exempelvis upplever personer som tidigare utsatts för våld att det är mer sannolikt att de på nytt ska utsättas för våld i framtiden.<sup>5</sup>

Propositionen påverkar och ökar säkerhetskänslan hos personer i utsatt situation så att de inte behöver oroa sig för att bli dåligt behandlade eller utsättas för våld.

Hos personer i utsatt ställning beror rädslan för att utsättas för våld på personens tidigare erfarenheter och vetskap om situationer där hen utsatts för våld. Propositionen påverkar och stärker säkerhetskänslan hos personer i utsatt ställning då de vet att de i en akut situation inte lämnas ensamma utan kan få hjälp om behovet av hjälp är brådskande och myndigheterna samarbetar.

## 6 Alternativa handlingsvägar

### 6.1 Alternativen och deras konsekvenser

I beredningen har man övervägt alternativet att inte införa föreskrifter om avgiftsfri handräckning. Detta skulle innebära att all handräckning som polisen ger är avgiftsfri. I så fall behöver man inte heller föreskriva att handräckningen som ges till barnskyddet och för i socialvårdslagen avsedda brådskande uppdrag ska vara avgiftsfri. I så fall upphävs bara huvudregeln om avgifter som finns i 6 § 1 momentet punkt 7 och undantagen från detta samt lagen om ersättande av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning (259/1956).

---

<sup>5</sup> Väkivallan kokemus ja rikostiedon lähteet. Katsauksia 30/2018. Helsingfors universitet, Statsvetenskapliga fakulteten, Institutet för kriminologi och rättspolitik; [https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/243594/Katsauksia\\_30\\_N%c3%a4si\\_ym\\_2018.pdf?sequence=2&isAllowed=y](https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/243594/Katsauksia_30_N%c3%a4si_ym_2018.pdf?sequence=2&isAllowed=y)

Det finns mer än 190 bestämmelser om polisens handräckning. I beredningen har man så noga som möjligt försökt hålla sig till avgränsningarna i projektbeslutet för att föreskrifterna ska kunna beredas inom utsatt tid.

## **6.2 Utländsk lagstiftning och övriga metoder som tillämpas utomlands**

### **6.2.1 Sverige**

Enligt Polislagen (1984:387) ska polismyndigheten fortlöpande samarbeta med myndigheterna inom socialtjänsten och snarast underrätta dessa om förhållanden som bör föranleda någon åtgärd av dem.

Genom förordningen (2014:1102) med instruktion för Polismyndigheten fastställs att en forensisk undersökning som utförs på begäran av Säkerhetspolisen, Kustbevakningen, Skatteverket, Tullverket, åklagare eller allmän domstol är avgiftsfri. Polismyndigheten får ta ut avgift för en forensisk undersökning som utförs på begäran av någon annan än en myndighet eller domstol som anges i första stycket och för andra undersökningar.

I Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga regleras bland annat den handräckning som polisen ger socialnämnden exempelvis i situationer där i lagen avsedda vårdbeslut ska verkställas. Polisen uppbär inte avgift för given handräckning.

### **6.2.2 Norge**

I lagen, Lov om politiet (politiloven, LOV-1995-08-04-53), ingår bestämmelser om polisens handräckning. Polisen ger på begäran andra myndigheter handräckning. Handräckningen ska baseras på lag och gängse praxis.

Enligt Lov om barneverntjenester (LOV-1992-07-17-100) kan chefen för barnskyddet anhålla om polisens handräckning vid verkställandet av vissa utredningar och beslut. Beslutet fattas exempelvis i situationer där löper en betydande risk för att ta skada i hemmet. Genom beslutet placeras barnet omedelbart utanför hemmet utan föräldrarnas samtycke.

Den ovan nämnda lagen har preciserats med en förordning om avgifterna; Dekning av utgifter til bistand fra politiet i barnevernsaker. Enligt detta svarar polisen för de kostnader som handräckningen till barnskyddet medför.

### **6.2.3 Danmark**

Enligt Bekendtgørelse af lov om politiets virksomhed (LBK nr 1270 af 29/11/2019) ger polisen handräckning med stöd av tillämplig lag.

Syftet med lagen Bekendtgørelse af lov om social service (LBK nr 254 af 20/03/2014) är bland annat att identifiera behovet av tjänster för personer med fysiskt eller mentalt handikapp eller personer som lider av något särskilt socialt problem, inklusive barn och ungdomar.

Kommunfullmäktige svarar för att vissa beslut verkställs. Kommunen har utan domstolsbeslut rätt att få tillträde till vårdnadshavarens hem för att eftersöka och avhämta ett barn och för att verkställa vissa lagstadgade beslut. Ett sådant beslut fattas exempelvis om ett 12 - 17 årigt barns eller ungdoms utveckling är i fara på grund av personens beteendeproblem och frivilliga åtgärder inte hjälpt upp situationen. Kommunfullmäktige kan begära handräckning av polisen. Polisens handräckning är avgiftsfri.

## 7 Remissvar

Propositionen ansågs vara nödvändig och värd att understöda. I utlåtandena fästs uppmärksamhet huvudsakligen vid motiveringstexten och vid hur lagstiftningsprojektet ska avgränsas.

I utlåtandena givna kommentarer som gäller frågor som ligger utanför beslutet om initiering av lagstiftningsprojektet kunde inte beaktas. I denna proposition har man således inte kunnat föreskriva att polisens handräckning exempelvis till miljö- och hälsoskyddet ska vara avgiftsfri.

Riksdagens justitieombudsman ansåg att undantagsföreskrifterna som avses göras i polislagen beträffande avgiften för polisens handräckning var alltför öppna. Särskilt Kommissionen för bekämpning av våld mot kvinnor och av våld i hemmet samt Diskrimineringsombudsmannen uttryckte oro för de personer som utsatts för våld i närstående relationer. Den föreslagna föreskriftens motiveringar preciserades med hjälp av exempel på olika befolkningsgrupper som är i utsatt ställning och som kan beröras av den föreslagna föreskriften. Dessutom kompletterades motiveringarna i fråga om gränsdragningen mellan polisens grundläggande uppgifter och handräckningen.

Den föreslagna föreskriften i lagen om klientens ställning inom socialvården i vilken begreppet socialjoursuppgift används ansågs vara för snävt, eftersom all jourverksamhet inte utförs av kommunens socialjour. Den föreslagna föreskriften ändras så att begreppet socialjour ersätts med en hänvisning till 12§ 1 momentet i socialvårdslagen. Dessutom har propositionens motiveringstext granskats till den del detta varit möjligt inom ramen för tidsschemat.

Finansministeriet konstaterade att man i regeringens proposition ännu måste se över hur stor polisens uppskattade intäktsförlust är i ljuset av de senaste uppgifterna om utfallet. Propositionens ekonomiska konsekvenser har granskats

I remissvaren ingick också andra smärre korrigeringsförslag eller preciseringar i lagförslagen och motiveringstexterna än de ovan nämnda. Justitieministeriet och riksdagens justitieombudsman ansåg att det föreslagna bemyndigandet som avser avgiften som uppbärs av klienten för handräckningen är alltför öppet. Det är inte motiverat att ändra förslaget, eftersom det föreslås att det i 1 § i polislagens 9 kapitel ska föreskrivas om grunderna för avgiften. Enligt detta ska avgiften fastställas på basis av helhetskostnaderna vars belopp beror på handräckningens innehåll och omfattning.

I övrigt har remissvaren i behövliga delar beaktats.

## 8 Specialmotiveringar

### 8.1 Polislagen

#### 9 kapitlet      **Särskilda bestämmelser**

**1 §.** *Handräckning av polisen och avgifter för handräckningen.* Föreslås att till paragrafen fogas ett nytt moment 4 om avgift för polisens handräckning och vem som fattar beslut om att handräckningen är avgiftsbelagd. Huvudregeln ska vara att polisens handräckning är avgiftsbelagd om inte annat anges i lag. Beslut om uppbärande av avgift ska fattas av samma till befälet hörande polisman som fattat beslutet om handräckningen. Den som beslutat om handräckningen ska då hen beslutar om handräckningen informera den som bett om handräckningen att det är fråga om avgiftsbelagd handräckning och om hur avgiftens storlek fastställs. Beslutet om avgiften fattas sedan handräckningen getts, då man vet vilka kostnader som handräckningen medfört.

Föreslås att till paragrafen läggs ett nytt moment 5 i vilket föreskrivs om grunderna för polisens avgift för handräckning och om undantag från skyldigheten att erlägga avgift. Enligt detta fastställs avgiften på basis av totalkostnaderna. Avgiftens storlek beror bland annat på hur mycket tid som använts för handräckningen, hur stor personalresurs som handräckningen kräver dvs hur många polismän och om fordon använts vid handräckningen.

Man kunde dock låta bli att uppbära avgift av privatpersoner om detta är motiverat av sociala, ekonomiska eller därmed jämförbara personliga orsaker.

Befolkningsgrupperna som är i utsatt ställning är inte nödvändigtvis likadana och följaktligen har man inte i förslaget kunnat precisera vilka personer som ska få avgiftsfri handräckning av polisen. Exempelvis ska handräckning till offer för våld i närstående relation, äldre personer, personer med invandrarbakgrund, offer för mänskohandel eller handikappade vara avgiftsfri. Vid bedömningen av avgiftsfriheten kan också personens hälsotillstånd beaktas. En förutsättning är ändå att personens säkerhet är i fara om handräckning inte ges.

Då beslut om avgiftsfri handräckning fattas ska polisen beakta de grundläggande rättigheterna och ett jämlikt bemötande. Grunden för avgiftsfriheten ska alltså bedömas skilt för varje person. Handräckningen ska vara avgiftsfri om den som begär handräckning exempelvis går till sitt hem för att avhämta icke omtvistad egendom och personen tidigare, innan hen lämnade sitt hem, utsatts för våld i sin närstående relation. Andra därmed jämförbara personliga orsaker kan bland annat vara konsekvenserna av våld som personen utsatts för. Den som begär handräckning måste inte samtidigt uppfylla alla i propositionen föreslagna grunder för avgiftsfrihet.

För den som begär handräckning ska polisen nämna om avgiftsfriheten och ge hen anvisningar i enlighet med 8 § i förvaltningslagen (434/2003).

I praktiken är gränsdragningen mellan handräckning och polisens grundläggande uppgift svår och utmanande. I avsnitt 2.1.1 ovan redogörs för gränsdragningen. Polisen ger på basis av begäran handräckning till andra myndigheter så att myndigheten hinder- och störningsfritt kan utföra sin tjänsteuppgift eller en enskild förvaltningsåtgärd. Handräckningen kan dock bli ett normalt polisuppdrag om den som begärt handräckning under utförandet av sin uppgift utsätts för våld eller hot om våld. Exempelvis kan det för en person som utsatts för våld i en närstående relation vara svårt att skilja mellan handräckning och polisens normala uppgifter. Offret för våld i närstående relation måste meddela då hen begär handräckning om att hens säkerhet är äventyrad. Därefter överväger polisen om det är fråga om en normal polisiär uppgift eller handräckning.

Föreslås att till paragrafen läggs ett nytt moment 6 i vilket bestäms att rättelse kan sökas i beslut om avgift för handräckning. I momentet ska också ingå en informativ hänvisning gällande sökande av ändring hos förvaltningsdomstolen och lagen om rättegång i förvaltningsärenden (808/2019).

**10 §. Närmare bestämmelser.** Föreslås att en ny punkt 12 läggs till paragrafens 2 moment. Enligt detta kan genom förordning av inrikesministeriet närmare bestämmelser utfärdas om avgift som tas ut hos den som begär handräckning. Avgiftens storlek ska bland annat bero på hur stora polisresurser som använts vid handräckningen.

## **8.2 Lag om klientens ställning och rättigheter inom socialvården**

**22 §. Ett välfärdsområdes rätt att få handräckning.** Föreslås att paragrafens 2 moment ändras så att nuvarande moment 2 blir paragrafens moment 3. I paragrafens moment 2 föreskrivs att

socialvårdsmyndigheten i ett välfärdsområde och i Helsingfors stad i barnskyddsuppgifter och i 12 § 1 momentet i socialvårdslagen avsedda brådskande uppgifter har rätt till avgiftsfri handräckning av polisen enligt polislagen (872/2011).

På grund av social- och hälsovårdsreformen ändras paragrafen genom lagen om ändring av lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (603/2022). Till paragrafen läggs begreppet välfärdsområde. (Se avsnitt 3, Inrättande av välfärdsområden och deras finansiering.)

En föreskrift om att polisens handräckning till välfärdsområdets och Helsingfors stads socialvårdsmyndigheter vid barnskyddsuppgifter och i 12 § 1 momentet i socialvårdslagen avsedda brådskande uppgifter ska vara avgiftsfri behövs för att garantera att en person i utsatt ställning får den hjälp och det skydd som hen behöver. (Se föregående avsnitt 2.1.2 Polisens handräckning vid barnskyddsuppdrag och 2.1.3 Polisens handräckning till socialjouren.)

Socialvårdsmyndigheten som agerar i ett i 12 § 1 momentet i socialvårdslagen avsett brådskande fall ska ha rätt att avgiftsfritt få handräckning av polisen. Brådskande socialvårdsuppgifter är till sin natur sådana att de förutsätter omedelbara åtgärder av socialvårdsmyndigheterna och att klientens behov av socialvårdsinsatser kan bedömas utan dröjsmål och utan hänsyn till tid på dygnet. Avgiftsfriheten omfattar utöver socialjouren också andra jourfunktioner inom välfärdsområdet, exempelvis arbetstagare som med tjänstetid jourar vid sidan av sitt arbete och ansvarar för de i 12 § 1 momentet i socialvårdslagen avsedda brådskande socialvårdsuppdrag.

Vid barnskyddsuppdrag är polisens avgiftsfria handräckning mer omfattande än vid brådskande insatser som avses i 12 § 1 momentet i socialvårdslagen. Barnskyddsuppdragen omfattar både klienter inom det barn- och familjeinriktade barnskyddet och klienter vars servicebehov utreds samt socialtjänstklienter vars behov av barnskydd eller av brådskande stöd från barnskyddet utreds. Om polisens handräckning behövs för genomförandet av utvärderingen ska handräckningen vara avgiftsfri. Vid barnskyddsuppdrag kan ett behov av handräckning från polisen uppstå också i andra sammanhang än vid jouruppdrag och polisens handräckning är i så fall alltid avgiftsfri. Polisens handräckning kan exempelvis behövas för att trygga ett planerat hembesök eller vid hörande i samband med omhändertagande, då tiden och platsen samt det konkreta hotet är känt redan i förväg. Polisen kan bevilja handräckning i motsvarande situationer om de allmänna förutsättningarna för handräckning uppfylls.

### **8.3 Mentalvårdslagen**

**31 §. Handräckning av polisen.** Föreslås att till paragrafen fogas ett nytt moment 4 i vilket fastställs att handräckningen som polisen ger är avgiftsfri. Polisens handräckning i situationer som avses i 1 - 3 momentet är avgiftsfri.

Polisen ger avgiftsfri handräckning på begäran av en läkare i tjänsteförhållande vid transport som avses i 1 momentet, då en person ska återföras till sjukhuset på det sätt som avses i 2 momentet och då en i 3 momentet avsedd person ska föras till sjukhus. Polisen ger handräckningen avgiftsfritt i ovan avsedda situationer för att trygga patientens och vårdpersonalens säkerhet.

### **8.4– 8.7 Bestämmelser som hänför sig till verkställande av straff**

Lagförslagen 4 - 7 hänför sig till verkställande av straff. I förslag 4 föreslås en ändring av 11 § i 1 kapitlet i fängelselagen, förslag 5 gäller en ändring av 38 § i lagen om övervakad frihet på prov, lagförslag 6 gäller en ändring av 24 och 35 § i lagen om verkställighet av samhällspåfölj-

der och lagförslag 7 gäller 20 och 30 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff. Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att avgiftsfritt få handräckning av polisen för att utföra ett tjänsteuppdrag.

Bestämmelserna om avgiftsfri handräckning vid verkställande av straff är nödvändig för att garantera säkerheten för tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten då ett straff verkställs eller vid uppgifter som hänför sig till verkställande av straff.

### **8.8 Tvångsmedelslagen**

Det föreslås att 2 kap. 12 j § i tvångsmedelslagen ska ändras så att det i bestämmelsen föreskrivs att den handräckning som polisen ger ska vara avgiftsfri för tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten på motsvarande grund som i fråga om ovan nämnda uppgifter som hänför sig till verkställande av straff.

### **8.9 Utsökningsbalken**

I utsökningsbalkens 3 kapitel finns fem paragrafer i vilka det föreskrivs om polisens handräckning eller om handräckning från myndigheter. Följande ändringar i 3 kapitlet föreslås: 23 § (Offentlighet, närvaro och upprätthållande av ordningen), 24 § (Skyldighet att uppge personuppgifter), 82 § (Maktmedel för utförande av verkställigheten), 83 § (Maktmedel mot person) och 108 § (Handräckning av andra myndigheter). Föreslås att dessa föreskrifter ändras så att polisens handräckning i dessa fall är avgiftsfri.

Utmätningssmannens befogenheter tryggas på så sätt att han avgiftsfritt får handräckning av polisen. Detta innebär i praktiken att han kan sköta sina uppdrag på ett så adekvat, säkert och effektivt sätt som möjligt.

### **8.10 Värnpliktslagen**

**125 §. Handräckning av polisen.** Föreslås att paragrafen ändras så att polisens handräckning till regionalbyrån är avgiftsfri. Genom att göra polisens handräckning till regionbyrån avgiftsfri effektivteras verkställandet av de värnpliktigas tjänstgöring.

### **8.11 Lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten**

**38 a §. Polisens, Gränsbevakningsväsendets och Tullens handräckning till Försvarsmakten.** Föreslås att paragrafen ändras så att polisens handräckning till Försvarsmakten är avgiftsfri. Enligt förarbetet till lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten är syftet med handräckningen att bistå en annan myndighet så att den myndighet som får handräckningen kan förverkliga sin uppgift för vilket den inte har eller tillgång till eller erforderliga fria resurser. Den avgiftsfria handräckning som polisen ger främjar utredningen av brott.

### **8.12 Civiltjänstlagen**

**103 §. Handräckning av polisen för förpassande av civiltjänstgörare i tjänst.** Föreslås att paragrafens 1 moment ändras så att polisens handräckning till civiltjänstgöringsplatsen är avgiftsfri. Polisens avgiftsfria handräckning effektiverar förverkligandet av civiltjänstgörarnas tjänstgöring.

### **8.13 Lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar**

**253 §.** *Inspektionsrätt i fråga om försäkringsbolagets och Olycksfallsförsäkringscentralens tillsyn.* Föreslås att till moment 2 fogas en ny bestämmelse om att polisens handräckning är avgiftsfri. Den avgiftsfria handräckningen gör det möjligt att effektivt förverkliga den i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar avsedda övervakningen.

**254 §.** *Kontroll av uppgifter i arbetsgivarens dokument.* Föreslås att till paragrafen fogas en ny föreskrift om att polisens handräckning är avgiftsfri. Avgiftsfri handräckning möjliggör effektiv tillgång till erforderliga uppgifter.

### **8.14 Lagen om ersättande av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning**

Lagen om ersättande av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning trädde i kraft den 1.7.1956. Lagen är till sitt sakinnehåll föråldrad. Exempelvis har föreskrifterna om polisen och kommuner har förändrats sedan lagen trädde i kraft. I dagens samhälle ger lagen lämnar tolkningsmöjligheter och föreslås därför att den upphävs.

## **9 Bestämmelser på lägre nivå än lag**

Enligt 10 § 2 momentet punkt 12 i polislagens 9 kapitel fastställs avgiften som uppbärs av den som begärt handräckning med en av inrikesministeriet utfärdad förordning.

Då man i lag föreskriver om avgifter och avgiftsfrihet i samband med handräckning måste 6 § 1 momentet punkt 7 i förordningen om avgift för polisens prestationer upphävas.

## **10 Ikraftträdande**

Lagen avses träda i kraft den 1.1.2023.

## **11 Verkställande och uppföljning**

Hur lagen fungerar följs upp, särskilt i fråga om hur avgiftsfriheten vid polisens handräckning framför allt till socialvårdsmyndigheterna samt till offer för våld i närstående relation förverkligas. Detta innebär att man följer upp hur antalet icke avgiftsbelagda handräckningsuppdrag utvecklas.

## **12 Förhållande till andra propositioner**

### **12.1 Förhållande till budgetpropositionen**

Propositionen hänför sig till statens budgetförslag för 2023 och avses behandlas i samband med detta.

## **13 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordningen**

*Avgift för av polisen given handräckning*

Bedömningen av betalningens, dvs avgiftens, konstitutionella karaktär har påverkat hur man beslutar om detta. Beaktas bör att avgiftens användningsändamål saknat betydelse vid bedömningen av propositionen.

Att handräckningen är avgiftsbelagd är av betydelse med tanke på 81 § 2 momentet i grundlagen. Enligt detta utfärdas bestämmelser om avgifter samt de allmänna grunderna för och storleken av avgifter för de statliga myndigheternas tjänsteåtgärder, tjänster och övriga verksamhet genom lag.

Genom lag skall utfärdas allmänna bestämmelser om vilka tjänsteåtgärder, tjänster och varor som kan avgiftsbeläggas eller om vilka typer av prestationer som är avgiftsfria. Genom lag skall likaså utfärdas bestämmelser om avgiftsberäkningen, t ex vilka självkostnadsvärden eller företagsekonomiska principer som skall iakttas (RP 1/1998, sid. 135/I).

Enligt den vedertagna definitionen är det kännetecknande för konstitutionella avgifter att de är ersättningar eller vederlag för service eller tjänster som tillhandahålls av det allmänna. Andra penningprestationer till staten ska däremot i konstitutionellt hänseende betraktas som skatter, (RP 1/1998 rd, sid. 134 - 135). Den väsentliga skillnaden mellan skatter och avgifter hänför sig således till avgifternas vederlagskaraktär. Om det inte finns ett motprestationsförhållande ska betalningen i konstitutionellt hänseende betraktas som en skatt.

Avgifterna kan inte ses som i 81 § 2 momentet i grundlagen avsedda statliga ersättningar eller vederlag för det allmännas specificerade tjänster eller andra motsvarande prestationer, om avgiftens syfte är att generellt täcka kostnaderna för myndighetens verksamhet (t ex. GrUU 21/2018 rd, sid. 3 och GrUU 52/2010 rd, sid. 4/II).

Vid bedömningen av avgifternas vederlagskoppling ska avseende fästas bland annat vid hur avgifter individualiseras, vid kostnadsmotsvarighet samt om avgiften är obligatorisk eller frivillig. Det är sannolikare fråga om en skatt om det inte går att täcka nej till prestationer som det finns en skyldighet att betala och skyldigheten direkt med stöd av lag rör rättssubjekt som uppfyller vissa kriterier (GrUU 11/2014 rd, sid. 6/I och GrUU 12/2005 rd, sid. 3 – 4).

I det föreslagna 1 § 4 momentet i polislagens 9 kapitel föreskrivs att den som begär om handräckning svarar för den avgift som uppbärs för hjälpen om inte i lag annat stadgas. I paragrafens 5 moment föreskrivs att avgiftens storlek bestäms utifrån kostnaderna för den.

Ur ett konstitutionellt perspektiv uppbärs för polisens handräckning en avgift som är ett vederlag för ett preciserat, dvs utfört, handräckningsuppdrag. Avgiften för handräckningen är inte allmänt avsedd att finansiera polisverksamheten utan är endast avsedd att täcka de verkliga kostnader som handräckningen orsakat polisen. Således kan avgiften anses uppfylla kravet på kostnadsmotsvarighet. Uppbärandet av avgifter görs alltså för att en person begärt handräckning och således kan avgiften inte anses vara obligatorisk. I lagen ingår alltså inte bestämmelser om att avgiftsskyldigheten gäller vissa rättssubjekt.

På basis av en helhetsbedömning är avgiften som uppbärs för handräckning en i 81 § 2 momentet i grundlagen avsedd avgift.

### *Jämlikhet*

Enligt 6 § 1 momentet i grundlagen är alla lika inför lagen. Jämlikhetsföreskriften gäller också lagstiftaren. Lagen kan inte godtyckligt gynna eller missgynna medborgare eller medborgargrupper. Jämlikhetsföreskriften förutsätter ändå inte att alla medborgare i alla avseenden ska få samma behandling om inte de yttre omständigheterna som påverkar frågan är likadana. Jämlikhetsaspekten är av betydelse både då man genom lag ger förmåner och rättigheter åt medborgare och då man ålägger dem skyldigheter. Det är å andra sidan kännetecknande för lagstiftningen

att den, då det finns ett godtagbart samhälleligt intresse, kan behandla vissa människor olika bland annat för att främja reell jämlikhet (RP 309/1993 rd, sid. 42 - 43, GrUU 4/2016 rd, sid. 2 och GrUU 31/2014 rd, sid. 3/I).

Den ovan nämnda allmänna jämlikhetsföreskriften kompletterar bestämmelserna i 2 momentet angående förbud mot diskriminering, enligt vilket ingen utan godtagbart skäl får särbehandlas på grund av kön, ålder, ursprung, språk, religion, övertygelse, åsikt, hälsotillstånd eller handikapp eller någon annan orsak om gäller hans eller hennes person. Diskrimineringsförbudet innebär inte att det i alla avseenden är förbjudet att göra skillnad mellan människor, trots att särbehandlingen baseras på en orsak som uttryckligen nämns i en föreskrift. Det väsentliga är om skillnaden kan motiveras på ett med tanke på grundrättigheterna acceptabelt sätt. Kraven på motiv är emellertid höga, särskilt när det gäller de förbjudna särbehandlingskriterier som räknas upp i grundlagsbestämmelsen (se GrUU 4/2016 rd, sid. 2 - 3 och GrUU 37/2014 rd, sid. 2/II). Jämlikhetsföreskrifterna förhindrar inte reell positiv särbehandling som syftar till att säkerställa jämlikheten, dvs åtgärder som förbättrar förhållandena för någon viss grupp, exempelvis kvinnor och barn (se RP 309/1993, sid. 44 och GrUU 39/2014 rd, sid. 3/I).

I det föreslagna 5 momentet i 1 § i 9 kapitlet i polislagen föreskrivs om undantag från skyldigheten att erlagga avgift för polisens handräckning. Enligt detta kan man låta bli att uppbära avgift av privatpersoner om detta är motiverat av sociala, ekonomiska eller andra därmed jämförbara personliga skäl.

I förslaget är det fråga om positiv särbehandling, vilket enligt 6 § 2 momentet i grundlagen är en godtagbar grund, eftersom förslaget är sakligt och nära kopplat till propositionens syfte och de uppskattade följderna av den.

#### *Rättssäkerhet*

I konstitutionellt hänseende uppfylls de på grundlagen baserade kraven på rättssäkerhet, om man hänvisar till de allmänna förvaltningslagarna. Syftet med den föreslagna regleringen är att beakta detta.

Enligt 21 § 1 momentet i grundlagen har var och en rätt att på behörigt sätt och utan ogrundat dröjsmål få sin sak behandlad av en domstol eller någon annan myndighet som är behörig enligt lag att få ett beslut som gäller hans eller hennes rättigheter och skyldigheter behandlat vid en domstol eller på något annat oavhängigt rättsskipningsorgan.

Ovan nämnda allmänna bestämmelse innebär att var och en har rätt att få sin sak behandlad av en behörig domstol eller annan myndighet. Utgångspunkten är individens rätt att på eget initiativ få sin sak behandlad.

Enligt 21 § 2 momentet i grundlagen ska offentligheten vid handläggningen, rätten att bli hörd, rätten att få motiverade beslut och rätten att söka ändring samt andra garantier för en rättvis rättegång och god förvaltning tryggas genom lag. Rättelseförfarande är ett rättssäkerhetsmedel som är av konstitutionell betydelse i och med att det ger garantier för god förvaltning i enlighet med 21 § 2 momentet i grundlagen. Därför måste det föreskrivas genom lag om grunderna för rättelse (GrUU 43/2000 rd sid. 2/II).

I förslaget gällande 1 § 4 momentet i kapitel 9 i polislagen föreskrivs att beslut om den avgift som tas ut fattas av en i 3 momentet avsedd polisman som hör till befälet, om inte något annat föreskrivs i lag. I paragrafens 6 moment fastställs att omprövning av ett beslut om avgiftsbelagd

handräckning får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen. I samma moment fastställs att bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

I förslaget föreskrivs om omprövning som rättssäkerhetsmedel i fråga om beslut som avgift för handräckning. Detta är en garanti för god förvaltning. Genom hänvisningen till förvaltningslagen uppfyller de föreslagna föreskrifterna också till övriga delar kraven på god förvaltning att handläggningen ska ske utan fördröjning.

Vid sökande av ändring i förvaltningsärende uppfyller de allmänna föreskrifterna för förvaltningspraxis jämte hänvisningarna till dessa de krav som grundlagen ställer. I de föreslagna föreskrifterna föreslås att man inte gör undantag från den allmän lag utan att om ansökan om omprövning vid förvaltningsdomstolen ska föreskrivas i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

#### *Bemyndigande att utfärda förordning*

Delegering av lagstiftningsbehörigheten begränsas av föreskrifterna i 80 § 1 momentet i grundlagen enligt vilket genom lag ska utfärdas bestämmelser om grunderna för individens rättigheter och skyldigheter och om frågor som enligt grundlagen i övrigt hör till området för lag. Som ovan framgår föreskrivs i 1 § 4 momentet i polislagens 9 kapitel att den som begär handräckning svarar för den avgift som tas ut för handräckningen om inte något annat föreskrivs i lag. Förslaget berör alltså personens skyldigheter om vilka föreskrivs i lag.

Den som utfärdar en förordning kan ändå genom lag bemyndigas att utfärda närmare föreskrifter gällande individens rättigheter och skyldigheter. Bemyndigandet ska vara exakt och tydligt avgränsat. Enligt gängse praxis för grundlagsutskottet i fråga om huruvida delegering av den lagstiftande makten ska tillåtas fästs uppmärksamhet vid att bemyndigandet ska vara exakt avgränsat (RP 1/1998 rd, sid. 131/II-132/I och GrUU 11/1999 rd).

Då man bedömer om fullmakt att utfärda förordning i lagen ska ges till statsrådet eller ministeriet, konstaterades i samband med förnyandet av grundlagen att utgångspunkten är att vid statsrådets allmänna sammanträde avgörs vittsyftande och principiellt viktiga ärenden samt sådana andra ärenden vars betydelse kräver det. Denna princip framgår av föreskrifterna i 67 § i grundlagen beträffande beslutsfattandet i statsrådet. I grundlagsutskottets utlåtande nämns också föreskrifterna i 80 § 1 momentet i grundlagen enligt vilket ett ministerium kan bemyndigas att utfärda förordningar närmast gällande frågor av teknisk natur samt i frågor som i samhälleligt eller politiskt hänseende är av ringa betydelse (GrUU 33/2004 rd).

Föreslås att ett bemyndigande för inrikesministeriet att utfärda förordning införs i 10 § 2 momentet i 9 kapitlet i polislagen.

De föreslagna lagarna är inte problematiska ur ett grundlagsperspektiv. På ovan angivna grunder kan lagförslagen behandlas i normal lagstiftningsordning.

#### *Kläm*

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:



1.

## Lag

### om ändring av 9 kap. 1 och 10 § i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut  
ändras i polislagen (872/2011) rubriken för 9 kap. 1 § samt 10 § 2 mom., av dem 10 § 2 mom.  
sådan det lyder i lag 581/2019, och  
fogas till 9 kap. 1 § nya 4–6 mom. som följer:

#### 9 kap.

#### Särskilda bestämmelser

##### 1 §

#### *Handräckning av polisen och avgift för handräckning*

---

Den som begär handräckning svarar för den avgift som tas ut för handräckningen, om inte något annat föreskrivs i lag. Beslut om avgiften fattas av den i 3 mom. avsedda polisman som hör till befälet, om inte något annat föreskrivs i lag.

Avgiftens storlek bestäms utifrån de kostnader som handräckningen orsakar. Avgiften för handräckning enligt 2 mom. kan emellertid efterskänkas, om det är motiverat av sociala, ekonomiska eller andra med dessa jämförbara personliga orsaker.

Omprövning av ett beslut om avgift för handräckning får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen. Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

##### 10 §

#### *Närmare bestämmelser*

---

Genom förordning av inrikesministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) hur polismäns ställning ska anges och polismän identifieras,
- 2) förvaring av egendom som tagits om hand,
- 3) polisundersökning,
- 4) tecken och metoder vid stoppande av fordon,
- 5) automatisk övervakning av vägtrafiken,
- 6) definitioner av användningen av maktmedel, utbildning i användningen av maktmedel, träning i och uppföljning av användningen av maktmedel, rätt att bära maktmedelsredskap, förvaring av maktmedelsredskap och övervakning av användningen av maktmedel,
- 7) om fasttagande, förvaring och avlivande av djur,
- 8) handräckning till andra än Tullen och Gränsbevakningsväsendet,

- 9) registrering av polisåtgärder,
- 10) tekniskt utförande av säkerhetskontrollåtgärder, hur säkerhetskontroller ska ordnas i praktiken och om ordnande av säkerhetskontrollutbildning,
- 11) uniformsmodeller och märken som ska användas med uniform samt om när tjänsteuppgifterna är av sådan art eller karaktär att de förutsätter användning av uniform,
- 12) avgift som tas ut hos den som begär handräckning.

Denna lag träder i kraft den 20 .

2.

## Lag

### om ändring av 22 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården

I enlighet med riksdagens beslut  
fögas till 22 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000),  
sådan paragrafen lyder i lag 603/2022, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3  
mom., som följer:

#### 22 §

#### *Ett välfärdsområdes rätt att få handräckning*

-----  
Socialvårdsmyndigheten i ett välfärdsområde och i Helsingfors stad har i barnskyddsuppgifter  
och i brådsakande uppgifter som avses i 12 § 1 momentet i socialvårdslagen rätt att avgiftsfritt  
få i polislagen (872/2011) avsedd handräckning av polisen.  
-----

Denna lag träder i kraft den 20 .

3.

## Lag

### om ändring av 31 § i mentalvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut  
*fogas* till 31 § i mentalvårdslagen (1116/1990), sådan paragrafen lyder i lagarna 438/2014,  
20/2016 och 583/2022, ett nytt 4 mom. som följer:

31 §

#### *Handräckning av polisen*

-----  
Handräckning av polisen i situationer som avses i 1–3 mom. är avgiftsfri.

Denna lag träder i kraft den 20 .

4.

## **Lag**

### **om ändring av 1 kap. 11 § i fängelselagen**

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i fängelselagen (767/2005) 1 kap. 11 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 809/2011,  
som följer:

1 kap.

### **Allmänna bestämmelser om verkställighet av fängelse**

11 §

#### *Handräckning*

Tjänstemän vid Brottsförklaringsmyndigheten har för utförande av tjänsteuppdrag rätt att av polisen avgiftsfritt få handräckning enligt polislagen (872/2011).

Bestämmelser om lämnande av handräckning till polisen finns i polislagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

## 5.

### **Lag**

#### **om ändring av 38 § i lagen om övervakad frihet på prov**

I enlighet med riksdagens beslut

*ändras* i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) 38 § som följer:

38 §

#### *Handräckning*

Tjänstemän vid Brottsförhållsmyndigheten har för utförande av tjänsteuppdrag rätt att av polisen avgiftsfritt få handräckning enligt polislagen (872/2011).

Denna lag träder i kraft den 20 .

## 6.

### Lag

#### om ändring av 24 och 35 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) 24 § 1 mom. och 35 § som följer:

#### 24 §

##### *Hämtning till ett möte som verkställigheten av samhällspåföljden förutsätter*

Om en dömd som avtjänar villkorligt fängelse förenat med övervakning eller ungdomsstraff, eller som har frigetts villkorligt och är ställd under övervakning, utan någon godtagbar orsak som övervakaren eller biträdande övervakaren har kännedom om underlåter att infinna sig vid ett övervakarmöte eller en motsvarande sammankomst och det är sannolikt att han eller hon försöker undvika mötet, kan han eller hon hämtas till följande möte som övervakaren eller biträdande övervakaren fastställt. Polisen ska ge handräckning vid hämtningen, om det inte anses vara uppenbart oändamålsenligt att vidta hämningsåtgärder. Handräckningen är avgiftsfri.

---

#### 35 §

##### *Handräckning*

Tjänstemän vid Brottsförhållningsmyndigheten har för utförande av tjänsteuppdrag rätt att av polisen avgiftsfritt få handräckning enligt polislagen (872/2011).

Denna lag träder i kraft den 20 .

---

7.

## Lag

### om ändring av 20 och 30 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen om verkställighet av kombinationsstraff (801/2017) 20 § 1 mom. och 30 § som  
följer:

#### 20 §

##### *Hämtning för att reda ut ett brott mot skyldigheterna*

Om den övervakade utan någon godtagbar orsak som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har kännedom om underlåter att infinna sig vid ett övervakarmöte eller om den övervakade misstänks på något annat sätt ha brutit mot sina skyldigheter enligt planen för strafftiden och det är sannolikt att han eller hon försöker undvika att ärendet reds ut, kan han eller hon hämtas till följande möte som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten bestämt för att reda ut ärendet. Polisen ska ge handräckning vid hämtningen, om det inte anses vara uppenbart oändamålsenligt med hämtning. Handräckningen är avgiftsfri.

\_\_\_\_\_

#### 30 §

##### *Handräckning*

Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att av polisen få handräckning enligt polislagen (872/2011) för utförande av tjänsteuppdrag.

Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att få handräckning av en anhållningsberättigad tjänsteman för tagande i förvar enligt 16 och 19 §.

Den handräckning som polisen ger vid tjänsteuppdrag enligt 1 och 2 mom. är avgiftsfri.

Denna lag träder i kraft den 20 . \_\_\_\_\_

8.

## **Lag**

### **om ändring av 2 kap. 12 j § i tvångsmedelslagen**

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i tvångsmedelslagen (806/2011) 2 kap. 12 j §, sådan den lyder i lag 101/2018, som  
följer:

2 kap.

### **Gripande, anhållande, häktning och häktningsarrest**

12 j §

#### *Handräckning*

Tjänstemän vid Brottsförklaringsmyndigheten har för utförande av tjänsteuppdrag rätt att av polisen avgiftsfritt få handräckning enligt polislagen (872/2011).

Denna lag träder i kraft den 20 .

## 9.

### Lag

#### om ändring av 3 kap. i utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i utsökningsbalken (705/2007) 3 kap. 23 § 3 mom., 24, 82, 83 och 108 §, av dem 108 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 778/2019, som följer:

#### 3 kap.

#### Allmänna bestämmelser om förfarandet

#### 23 §

##### *Offentlighet, närvaro och upprätthållande av ordningen*

---

Om någon av de närvarande vid förrättningen hindrar att verkställigheten genomförs på behörigt sätt, får utmätningsmannen uppmana denne att avlägsna sig från förrättningsplatsen, dock inte från hans eller hennes egen stadigvarande bostad, utom i fall av vräkning. Om uppmaningen inte iakttas, kan utmätningsmannen begära handräckning av polisen eller själv visa bort personen från platsen. Den handräckning som polisen ger utmätningsmannen är avgiftsfri. Bestämmelser om maktmedel finns i 83 §.

#### 24 §

##### *Skyldighet att uppge personuppgifter*

Om det behövs för verkställigheten, får utmätningsmannen utreda en persons identitet. Var och en som finns på förrättningsplatsen är skyldig att på förfrågan av utmätningsmannen uppge namn och adress. Om dessa uppgifter inte lämnas, kan utmätningsmannen begära handräckning av polisen för att utreda den berörda personens identitet.

Den handräckning som polisen ger utmätningsmannen är avgiftsfri.

#### 82 §

##### *Maktmedel för utförande av verkställigheten*

I syfte att söka efter utmätningsbar egendom, andra verkställighetsobjekt eller utredning i ärendet eller att komma in i utrymmen som berörs av verkställigheten har utmätningsmannen rätt att vid behov öppna eller låta öppna lås och dörrar samt att för verkställigheten använda andra motsvarande maktmedel i den mån de med hänsyn till omständigheterna kan anses motiverade samt att avgiftsfritt få handräckning av polisen. Berörda personer ska dock ges tillfälle att handla själva, om inte verkställigheten äventyras på grund av det.

83 §

*Maktmedel mot person*

Om utmätningsmannen möter motstånd avsett att förhindra eller märkbart försvåra verkställigheten har denne rätt att avgiftsfritt få handräckning av polisen. Utmätningsmannen får, om utmätningsmannen möter motstånd, också själv använda sådana maktmedel som behövs för att bryta ner motståndet, dock så att dessa med beaktande av verkställighetsuppdragets art, motståndets farlighet samt situationen i övrigt kan anses vara försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

108 §

*Handräckning av andra myndigheter*

Polisen och andra myndigheter är skyldiga att lämna utmätningsmannen behövlig handräckning vid verkställigheten.

En utsökningsöverinspektör får begära handräckning av andra myndigheter om ärendet är brådskande.

Den handräckning som polisen ger är avgiftsfri.

Denna lag träder i kraft den 20 . \_\_\_\_\_

10.

## Lag

### om ändring av 125 § i värnpliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i värnpliktslagen (1438/2007) 125 §, sådan den lyder i lag 147/2010, som följer:

125 §

#### *Handräckning av polisen*

På begäran av regionalbyrån får en värnpliktig som utan laga förhinder uteblivit hämtas av polisen avgiftsfritt till uppåd, besiktning som beordras av regionalbyrån eller tjänstgöring eller delges en order att anmäla sig hos regionalbyrån.

Denna lag träder i kraft den 20 . \_\_\_\_\_

## 11.

### Lag

#### om ändring av 38 a § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014) 38 a §, sådan den lyder i lag 689/2021, som följer:

#### 38 a §

##### *Polisens, Gränsbevakningsväsendets och Tullens handräckning till Försvarsmakten*

Försvarsmakten har rätt att av polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen få behövlig handräckning för att utföra en i denna lag föreskriven uppgift med anknytning till utredning av brott. Försvarsmakten har rätt att få handräckning, om handräckningen kan ges utan att detta äventyrar utförandet av andra lagstadgade uppgifter vid den myndighet som ger handräckningen.

Den handräckning som polisen ger försvarsmakten är avgiftsfri.

Denna lag träder i kraft den 20 . \_\_\_\_\_

12.

## Lag

### om ändring av 103 § i civiltjänstlagen

I enlighet med riksdagens beslut  
ändras i civiltjänstlagen (1446/2007) 103 § 1 mom. som följer:

#### 103 §

##### *Handräckning av polisen för förpassande av civiltjänstgörare i tjänst*

Om en civiltjänstgörare underlåter att infinna sig för tjänstgöring eller avbryter den, ska civiltjänstgöringsplatsen utan obefogat dröjsmål hos polisen på civiltjänstgörarens hemort eller på den ort där civiltjänstgöringsplatsen är belägen be om handräckning för efterspaning av civiltjänstgöraren och för förpassande av honom eller henne till tjänstgöring. Den handräckning som polisen ger civiltjänstgöringsplatsen är avgiftsfri. Polisen ska vid behov vidta åtgärder för efterlysning av civiltjänstgörare som inte har kunnat anträffas.

-----  
Denna lag träder i kraft den 20 . \_\_\_\_\_

## 13.

### Lag

#### om ändring av 253 och 254 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) 253 § 2 mom. och 254 § som följer:

#### 253 §

*Inspektionsrätt i fråga om försäkringsbolagets och Olycksfallsförsäkringscentralens tillsyn*

---

För inspektionen har försäkringsbolaget och Olycksfallsförsäkringscentralen rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter. Den handräckning som polisen ger försäkringsbolaget och Olycksfallsförsäkringscentralen är avgiftsfri.

---

#### 254 §

*Kontroll av uppgifter i arbetsgivarens dokument*

Försäkringsanstalten har rätt att i en arbetsgivares dokument granska riktigheten av de uppgifter som ingår i arbetsgivarens skyldighet enligt denna lag att lämna uppgifter. Försäkringsanstalten har rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter för att få uppgifterna. Den handräckning som polisen ger försäkringsanstalten är avgiftsfri.

Denna lag träder i kraft den 20 . \_\_\_\_\_

**14.**

## **Lag**

**om upphävande av lagen om ersättande av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Genom denna lag upphävs lagen om ersättande av vissa kostnader för av polis lämnad handräckning (259/1956).

2 §

Denna lag träder i kraft den 20 . \_\_\_\_\_

Helsingfors den 19 september 2022

**Statsminister**

**Sanna Marin**

Inrikesminister Krista Mikkonen

1.

# Lag

## om ändring av 9 kap. 1 och 10 § i polislagen

I enlighet med riksdagens beslut  
ändras i polislagen (872/2011) rubriken för 9 kap. 1 § samt 10 § 2 mom., av dem 10 § 2 mom.  
sådant det lyder i lag 581/2019, och  
fogas till 9 kap. 1 § nya 4–6 mom. som följer:

*Gällande lydelse*

9 kap

### Särskilda bestämmelser

1 §

*Handräckning av polisen*

*Föreslagen lydelse*

9 kap

### Särskilda bestämmelser

1 §

*Handräckning av polisen och avgift för  
handräckning*

(ny)

Den som begär handräckning svarar för den avgift som tas ut för handräckningen, om inte något annat föreskrivs i lag. Beslut om avgiften fattas av den i 3 mom. avsedda polisman som hör till befälet, om inte något annat föreskrivs i lag.

(ny)

Avgiftens storlek bestäms utifrån de kostnader som handräckningen orsakar. Avgiften för handräckning enligt 2 mom. kan emellertid efterskänkas, om det är motiverat av sociala, ekonomiska eller andra med dessa jämförbara personliga orsaker.

(ny)

Omprövning av ett beslut om avgift för handräckning får begäras. Bestämmelser om begäran om omprövning finns i förvaltningslagen. Bestämmelser om sökande av ändring i förvaltningsdomstol finns i lagen om rättegång i förvaltningsärenden.

10 §

*Närmare bestämmelser*

10 §

*Närmare bestämmelser*

#### *Gällande lydelse*

Genom förordning av inrikesministeriet kan närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) hur polismäns ställning ska anges och polismän identifieras,
- 2) förvaring av egendom som tagits om hand,
- 3) polisundersökning,
- 4) tecken och metoder vid stoppande av fordon,
- 5) automatisk övervakning av vägtrafiken,
- 6) definitioner av användningen av maktmedel, utbildning i användningen av maktmedel, träning i och uppföljning av användningen av maktmedel, rätt att bära maktmedelsredskap, förvaring av maktmedelsredskap och övervakning av användningen av maktmedel,
- 7) fasttagande, förvaring och avlivande av djur,
- 8) handräckning till andra än Tullen och Gränsbevakningsväsendet,
- 9) registrering av polisåtgärder,
- 10) tekniskt utförande av säkerhetskontrollåtgärder, hur säkerhetskontroller ska ordnas i praktiken och om ordnande av säkerhetskontrollutbildning,
- 11) uniformsmodeller och märken som ska användas med uniform samt om när tjänsteuppgifterna är av sådan art eller karaktär att de förutsätter användning av uniform.

#### *Föreslagen lydelse*

Genom förordning av inrikesministeriet får närmare bestämmelser utfärdas om

- 1) hur polismäns ställning ska anges och polismän identifieras,
- 2) förvaring av egendom som tagits om hand,
- 3) polisundersökning,
- 4) tecken och metoder vid stoppande av fordon,
- 5) automatisk övervakning av vägtrafiken,
- 6) definitioner av användningen av maktmedel, utbildning i användningen av maktmedel, träning i och uppföljning av användningen av maktmedel, rätt att bära maktmedelsredskap, förvaring av maktmedelsredskap och övervakning av användningen av maktmedel,
- 7) om fasttagande, förvaring och avlivande av djur,
- 8) handräckning till andra än Tullen och Gränsbevakningsväsendet,
- 9) registrering av polisåtgärder,
- 10) tekniskt utförande av säkerhetskontrollåtgärder, hur säkerhetskontroller ska ordnas i praktiken och om ordnande av säkerhetskontrollutbildning,
- 11) uniformsmodeller och märken som ska användas med uniform samt om när tjänsteuppgifterna är av sådan art eller karaktär att de förutsätter användning av uniform.
- 12) avgift som tas ut hos den som begär handräckning.

---

*Denna lag träder i kraft den 20 .*

---

## 2.

### Lag

#### om ändring av 22 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården

I enlighet med riksdagens beslut  
fögas till 22 § i lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000),  
sådan paragrafen lyder i lag 603/2022, ett nytt 2 mom., varvid det nuvarande 2 mom. blir 3  
mom., som följer:

*Gällande lydelse*

22 §

*Välfärdsområdets rätt att få handräckning*

-----  
(ny)  
-----

*Föreslagen lydelse*

22 §

*Ett välfärdsområdes rätt att få handräckning*

-----  
*Socialvårdsmyndigheten i ett välfärdsområde och i Helsingfors stad har i barnskydds-  
uppgifter och i brådska uppgifter som av-  
ses i 12 § 1 momentet i socialvårdslagen rätt  
att avgiftsfritt få i polislagen (872/2011) av-  
sedd handräckning av polisen.*  
-----

-----  
*Denna lag träder i kraft den 20 .*  
-----

### 3.

## Lag

### om ändring av 31 § i mentalvårdslagen

I enlighet med riksdagens beslut  
fogas till 31 § i mentalvårdslagen (1116/1990), sådan paragrafen lyder i lagarna 438/2014,  
20/2016 och 583/2022, ett nytt 4 mom. som följer:

*Gällande lydelse*

31 §

*Handräckning av polisen*

-----  
(ny)

*Föreslagen lydelse*

31 §

*Handräckning av polisen*

-----  
*Handräckning av polisen i situationer som  
avses i 1–3 mom. är avgiftsfri.*

*Denna lag träder i kraft den 20 .*  
-----

#### 4.

### Lag

#### om ändring av 1 kap. 11 § i fängelselagen

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i fängelselagen (767/2005) 1 kap. 11 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 809/2011,  
som följer:

##### *Gällande lydelse*

1 kap

##### **Allmänna bestämmelser om verkställighet av fängelse**

11 §

##### *Handräckning*

För att utföra ett tjänsteuppdrag har en tjänsteman vid Brottsförhållningsmyndigheten rätt att få handräckning av polisen enligt polislagen (872/2011).

Bestämmelser om lämnande av handräckning till polisen finns i polislagen.

##### *Föreslagen lydelse*

1 kap

##### **Allmänna bestämmelser om verkställighet av fängelse**

11 §

##### *Handräckning*

Tjänstemän vid Brottsförhållningsmyndigheten har för utförande av tjänsteuppdrag rätt att av polisen *avgiftsfritt* få handräckning enligt polislagen (872/2011).

Bestämmelser om lämnande av handräckning till polisen finns i polislagen.

Denna lag träder i kraft den 20 .

**5.**

## Lag

**om ändring av 38 § i lagen om övervakad frihet på prov**

I enlighet med riksdagens beslut

*ändras* i lagen om övervakad frihet på prov (629/2013) 38 § som följer:

*Gällande lydelse*

38 §

*Föreslagen lydelse*

38 §

## Handräckning

## Handräckning

En tjänsteman vid Brottsförklaringsmyndigheten har rätt att för utförandet av ett tjänsteuppdrag få handräckning enligt polislagen (872/2011) av polisen.

Tjänstemän vid Brottsförhållandenmyndigheten har för utförande av tjänsteuppdrag rätt att av polisen *avgiftsfritt* få handräckning enligt polislagen (872/2011).

*Denna lag träder i kraft den 20 .*

## 6.

### Lag

#### om ändring av 24 och 35 § i lagen om verkställighet av samhällspåföljder

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen om verkställighet av samhällspåföljder (400/2015) 24 § 1 mom. och 35 § som följer:

##### *Gällande lydelse*

##### 24 §

##### *Hämtning till ett möte som verkställigheten av samhällspåföljden förutsätter*

Om en dömd som avtjänar villkorligt fängelse förenat med övervakning eller ungdomsstraff, eller som har frigetts villkorligt och är ställd under övervakning, utan någon godtagbar orsak som övervakaren eller biträdande övervakaren har kännedom om underlåter att infinna sig vid ett övervakarmöte eller en motsvarande sammankomst och det är sannolikt att han eller hon försöker undvika mötet, kan han eller hon hämtas till följande möte som övervakaren eller biträdande övervakaren fastställt. Polisen ska ge handräckning vid hämtningen, om det inte anses vara uppenbart oändamålsenligt att vidta hämningsåtgärder.

##### 35 §

##### *Handräckning*

Tjänstemän vid Brottsförhållningsmyndigheten har rätt att få handräckning av polisen enligt polislagen (872/2011) för att utföra ett tjänsteuppdrag.

##### *Föreslagen lydelse*

##### 24 §

##### *Hämtning till ett möte som verkställigheten av samhällspåföljden förutsätter*

Om en dömd som avtjänar villkorligt fängelse förenat med övervakning eller ungdomsstraff, eller som har frigetts villkorligt och är ställd under övervakning, utan någon godtagbar orsak som övervakaren eller biträdande övervakaren har kännedom om underlåter att infinna sig vid ett övervakarmöte eller en motsvarande sammankomst och det är sannolikt att han eller hon försöker undvika mötet, kan han eller hon hämtas till följande möte som övervakaren eller biträdande övervakaren fastställt. Polisen ska ge handräckning vid hämtningen, om det inte anses vara uppenbart oändamålsenligt att vidta hämningsåtgärder.  
*Handräckningen är avgiftsfri.*

##### 35 §

##### *Handräckning*

Tjänstemän vid Brottsförhållningsmyndigheten har för utförande av tjänsteuppdrag rätt att av polisen *avgiftsfritt* få handräckning enligt polislagen (872/2011).

*Denna lag träder i kraft den 20 .*

7.

## Lag

### om ändring av 20 och 30 § i lagen om verkställighet av kombinationsstraff

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen om verkställighet av kombinationsstraff (801/2017) 20 § 1 mom. och 30 § som  
följer:

#### *Gällande lydelse*

20 §

#### *Hämtning för att reda ut ett brott mot skyldigheterna*

Om den övervakade utan någon godtagbar orsak som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har kännedom om underlåter att infinna sig vid ett övervakarmöte eller om den övervakade misstänks på något annat sätt ha brutit mot sina skyldigheter enligt planen för strafftiden och det är sannolikt att han eller hon försöker undvika att ärendet reds ut, kan han eller hon hämtas till följande möte som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten bestämt för att reda ut ärendet. Polisen ska ge handräckning vid hämtningen, om inte det anses vara uppenbart oändamålsenligt med hämtning.

30 §

#### *Handräckning*

Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att få handräckning av polisen enligt polislagen (872/2011) för att utföra ett tjänsteuppdrag.

Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att få handräckning av en anhållningsberättigad tjänsteman för tagande i förvar enligt 16 och 19 §.

#### *Föreslagen lydelse*

20 §

#### *Hämtning för att reda ut ett brott mot skyldigheterna*

Om den övervakade utan någon godtagbar orsak som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten har kännedom om underlåter att infinna sig vid ett övervakarmöte eller om den övervakade misstänks på något annat sätt ha brutit mot sina skyldigheter enligt planen för strafftiden och det är sannolikt att han eller hon försöker undvika att ärendet reds ut, kan han eller hon hämtas till följande möte som en tjänsteman vid Brottspåföljdsmyndigheten bestämt för att reda ut ärendet. Polisen ska ge handräckning vid hämtningen, om det inte anses vara uppenbart oändamålsenligt med hämtning. *Handräckningen är avgiftsfri.*

30 §

#### *Handräckning*

Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att av polisen få handräckning enligt polislagen (872/2011) för utförande av tjänsteuppdrag.

Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att få handräckning av en anhållningsberättigad tjänsteman för tagande i förvar enligt 16 och 19 §.

*Den handräckning som polisen ger vid tjänsteuppdrag enligt 1 och 2 mom. är avgiftsfri.*

*Gällande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

*Denna lag träder i kraft den 20 .*

## 8.

### Lag

#### om ändring av 2 kap. 12 j § i tvångsmedelslagen

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i tvångsmedelslagen (806/2011) 2 kap. 12 j §, sådan den lyder i lag 101/2018, som följer:

*Gällande lydelse*

2 kap

**Gripande, anhållande, häktning och häkt-  
ningsarrest**

12 j §

*Handräckning*

Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har rätt att få i polislagen (872/2011) avsedd handräckning av polisen för att utföra ett tjänsteuppdrag.

*Föreslagen lydelse*

2 kap

**Gripande, anhållande, häktning och häkt-  
ningsarrest**

12 j §

*Handräckning*

Tjänstemän vid Brottspåföljdsmyndigheten har för utförande av tjänsteuppdrag rätt att av polisen *avgiftsfritt* få handräckning enligt polislagen (872/2011).

*Denna lag träder i kraft den 20 .*

## 9.

### Lag

#### om ändring av 3 kap. i utsökningsbalken

I enlighet med riksdagens beslut  
ändras i utsökningsbalken (705/2007) 3 kap. 23 § 3 mom., 24, 82, 83 och 108 §, av dem 108 § sådan den lyder delvis ändrad i lag 778/2019, som följer:

#### *Gällande lydelse*

3 kap

#### **Allmänna bestämmelser om förfarandet**

23 §

*Offentlighet, närvaro och upprätthållande av ordningen*

#### *Föreslagen lydelse*

3 kap

#### **Allmänna bestämmelser om förfarandet**

23 §

*Offentlighet, närvaro och upprätthållande av ordningen*

Om någon av de närvarande vid förrättningen hindrar att verkställigheten genomförs på behörigt sätt, får utmätningssmannen uppmana denne att avlägsna sig från förrättningsplatsen, dock inte från hans eller hennes egen stadigvarande bostad, utom i fall av vräkning. Om uppmaningen inte iakttas, kan utmätningssmannen begära handräckning av polisen eller själv visa bort personen från platsen. Bestämmelser om maktmedel finns i 83 §.

24 §

#### *Skyldighet att uppge personuppgifter*

Om det behövs för verkställigheten, får utmätningssmannen utreda en persons identitet. Var och en som finns på förrättningsplatsen är skyldig att på förfrågan av utmätningssmannen uppge namn och adress. Om dessa uppgifter inte lämnas, kan utmätningssmannen begära handräckning av polisen för att utreda den berörda personens identitet.

Om någon av de närvarande vid förrättningen hindrar att verkställigheten genomförs på behörigt sätt, får utmätningssmannen uppmana denne att avlägsna sig från förrättningsplatsen, dock inte från hans eller hennes egen stadigvarande bostad, utom i fall av vräkning. Om uppmaningen inte iakttas, kan utmätningssmannen begära handräckning av polisen eller själv visa bort personen från platsen. *Den handräckning som polisen ger utmätningssmannen är avgiftsfri.* Bestämmelser om maktmedel finns i 83 §.

24 §

#### *Skyldighet att uppge personuppgifter*

Om det behövs för verkställigheten, får utmätningssmannen utreda en persons identitet. Var och en som finns på förrättningsplatsen är skyldig att på förfrågan av utmätningssmannen uppge namn och adress. Om dessa uppgifter inte lämnas, kan utmätningssmannen begära handräckning av polisen för att utreda den berörda personens identitet.

*Den handräckning som polisen ger utmätningssmannen är avgiftsfri.*

## Gällande lydelse

### 82 §

#### *Maktmedel för utförande av verkställigheten*

I syfte att söka efter utmätningsbar egendom, andra verkställighetsobjekt eller utredning i ärendet eller att komma in i utrymmen som berörs av verkställigheten har utmätningsmannen rätt att vid behov öppna eller låta öppna lås och dörrar samt att för verkställigheten använda andra motsvarande maktmedel i den mån de med hänsyn till omständigheterna kan anses motiverade samt att få handräckning av polisen. Berörda personer skall dock ges tillfälle att handla själva, om inte verkställigheten äventyras på grund av det.

### 83 §

#### *Maktmedel mot person*

Om utmätningsmannen möter motstånd avsett att förhindra eller märkbart försvåra verkställigheten har han rätt att få handräckning av polisen. Utmätningsmannen får, om han möter motstånd, också själv använda sådana maktmedel som behövs för att bryta ner motståndet, dock så att dessa med beaktande av verkställighetsuppdragets art, motståndets farlighet samt situationen i övrigt kan anses vara försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

### 108 §

#### *Handräckning av andra myndigheter*

Polisen och andra myndigheter är skyldiga att lämna utmätningsmannen behövlig handräckning vid verkställigheten.

En utskökningsöverinspektör får begära handräckning av andra myndigheter om ärendet är brådskande.

## Föreslagen lydelse

### 82 §

#### *Maktmedel för utförande av verkställigheten*

I syfte att söka efter utmätningsbar egendom, andra verkställighetsobjekt eller utredning i ärendet eller att komma in i utrymmen som berörs av verkställigheten har utmätningsmannen rätt att vid behov öppna eller låta öppna lås och dörrar samt att för verkställigheten använda andra motsvarande maktmedel i den mån de med hänsyn till omständigheterna kan anses motiverade samt att *avgiftsfritt* få handräckning av polisen. Berörda personer ska dock ges tillfälle att handla själva, om inte verkställigheten äventyras på grund av det.

### 83 §

#### *Maktmedel mot person*

Om utmätningsmannen möter motstånd avsett att förhindra eller märkbart försvåra verkställigheten har denne rätt att *avgiftsfritt* få handräckning av polisen. Utmätningsmannen får, om utmätningsmannen möter motstånd, också själv använda sådana maktmedel som behövs för att bryta ner motståndet, dock så att dessa med beaktande av verkställighetsuppdragets art, motståndets farlighet samt situationen i övrigt kan anses vara försvarliga.

Bestämmelser om excess i samband med användning av maktmedel finns i 4 kap. 6 § 3 mom. och 7 § i strafflagen.

### 108 §

#### *Handräckning av andra myndigheter*

Polisen och andra myndigheter är skyldiga att lämna utmätningsmannen behövlig handräckning vid verkställigheten.

En utskökningsöverinspektör får begära handräckning av andra myndigheter om ärendet är brådskande.

*Den handräckning som polisen ger är avgiftsfri.*

*Gällande lydelse*

*Föreslagen lydelse*

*Denna lag träder i kraft den 20 .*

10.

## Lag

## om ändring av 125 § i värnpliktslagen

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i värnpliktslagen (1438/2007) 125 §, sådan den lyder i lag 147/2010, som följer:

*Gällande lydelse*

125 §

## Handräckning av polisen

På begäran av regionalbyrån får en värnplik-  
tig som utan laga förhinder uteblivit hämtas av  
polisen till uppbåd, besiktning som beordras  
av regionalbyrån eller tjänstgöring eller del-  
ges en order att anmäla sig hos regionalbyrån.

*Föreslagen lydelse*

125 §

*Handräckning av polisen*

På begäran av regionalbyrån får en värnplik-  
tig som utan laga förhinder uteblivit hämtas av  
polisen *avgiftsfritt* till uppstånd, besiktning som  
beordras av regionalbyrån eller tjänstgöring  
eller delges en order att anmäla sig hos region-  
albyrån.

*Denna lag träder i kraft den 20 .*

## 11.

### Lag

#### om ändring av 38 a § i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten

I enlighet med riksdagens beslut  
*ändras* i lagen om militär disciplin och brottsbekämpning inom försvarsmakten (255/2014) 38 a §, sådan den lyder i lag 689/2021, som följer:

##### *Gällande lydelse*

##### 38 a §

*Polisens, Gränsbevakningsväsendets och Tullens handräckning till Försvarsmakten*

Försvarsmakten har rätt att av polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen få behövlig handräckning för att utföra en i denna lag föreskriven uppgift med anknytning till utredning av brott. Försvarsmakten har rätt att få handräckning, om handräckningen kan ges utan att detta äventyrar utförandet av andra lagstadgade uppgifter vid den myndighet som ger handräckningen.

##### *Föreslagen lydelse*

##### 38 a §

*Polisens, Gränsbevakningsväsendets och Tullens handräckning till Försvarsmakten*

Försvarsmakten har rätt att av polisen, Gränsbevakningsväsendet och Tullen få behövlig handräckning för att utföra en i denna lag föreskriven uppgift med anknytning till utredning av brott. Försvarsmakten har rätt att få handräckning, om handräckningen kan ges utan att detta äventyrar utförandet av andra lagstadgade uppgifter vid den myndighet som ger handräckningen.

*Den handräckning som polisen ger försvarsmakten är avgiftsfri.*

*Denna lag träder i kraft den 20 .*

12.

## Lag

### om ändring av 103 § i civiltjänstlagen

I enlighet med riksdagens beslut  
ändras i civiltjänstlagen (1446/2007) 103 § 1 mom. som följer:

#### Gällande lydelse

103 §

#### *Handräckning av polisen för förpassande av civiltjänstgörare i tjänst*

Om en civiltjänstgörare underlåter att infinna sig för tjänstgöring eller avbryter den, ska civiltjänstgöringsplatsen utan obefogat dröjsmål hos polisen på civiltjänstgörarens hemort eller på den ort där civiltjänstgöringsplatsen är belägen be om handräckning för efterspaning av civiltjänstgöraren och för förpassande av honom eller henne till tjänstgöring. Polisen ska vid behov vidta åtgärder för efterlysning av civiltjänstgörare som inte har kunnat anträffas.

#### Föreslagen lydelse

103 §

#### *Handräckning av polisen för förpassande av civiltjänstgörare i tjänst*

Om en civiltjänstgörare underlåter att infinna sig för tjänstgöring eller avbryter den, ska civiltjänstgöringsplatsen utan obefogat dröjsmål hos polisen på civiltjänstgörarens hemort eller på den ort där civiltjänstgöringsplatsen är belägen be om handräckning för efterspaning av civiltjänstgöraren och för förpassande av honom eller henne till tjänstgöring. *Den handräckning som polisen ger civiltjänstgöringsplatsen är avgiftsfri.* Polisen ska vid behov vidta åtgärder för efterlysning av civiltjänstgörare som inte har kunnat anträffas.

-----  
Denna lag träder i kraft den 20 .  
-----

## 13.

### Lag

#### om ändring av 253 och 254 § i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar

I enlighet med riksdagens beslut

ändras i lagen om olycksfall i arbetet och om yrkessjukdomar (459/2015) 253 § 2 mom. och 254 § som följer:

##### Gällande lydelse

253 §

*Inspektionsrätt i fråga om försäkringsbolagets och Olycksfallsförsäkringscentralens tillsyn*

-----  
För inspektionen har försäkringsbolaget och Olycksfallsförsäkringscentralen rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter.

254 §

*Kontroll av uppgifter i arbetsgivarens dokument*

Försäkringsanstalten har rätt att en arbetsgivares dokument granska riktigheten av de uppgifter som ingår i arbetsgivarens skyldighet enligt denna lag att lämna uppgifter. Försäkringsanstalten har rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter för att få uppgifterna.

##### Föreslagen lydelse

253 §

*Inspektionsrätt i fråga om försäkringsbolagets och Olycksfallsförsäkringscentralens tillsyn*

-----  
För inspektionen har försäkringsbolaget och Olycksfallsförsäkringscentralen rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter. *Den handräckning som polisen ger för försäkringsbolaget och Olycksfallsförsäkringscentralen är avgiftsfri.*

254 §

*Kontroll av uppgifter i arbetsgivarens dokument*

Försäkringsanstalten har rätt att i en arbetsgivares dokument granska riktigheten av de uppgifter som ingår i arbetsgivarens skyldighet enligt denna lag att lämna uppgifter. Försäkringsanstalten har rätt att få handräckning av polisen och andra myndigheter för att få uppgifterna. *Den handräckning som polisen ger försäkringsanstalten är avgiftsfri.*

-----  
*Denna lag träder i kraft den 20 .*  
-----